

PEDAGÓGUSOK LAPJA

LXV. ÉVFOLYAM
A PEDAGÓGUSOK SZAKSZERVEZETE HÍRLAPJA ÉS HÍRLEVELE
2009. OKTÓBER 13.
ALAPÍTVÁ: 1945-BEN

10.

ÁROK ANTAL (1943–2009)

Nemzeti gyásznapunkon ért bennünket a megdöbbentő hír: 66 éves korában elhunyt Árok Antal pedagógus, újságíró, a *Pedagógusok Lapja* főszerkesztője, a PSZ korábbi elnöke, a Magyar Köztársasági Erdemrend Lovagkeresztje polgári tagozata kitüntetésnek és a Pedagógusok Szakszervezete által alapított Eötvös József-emlékérem vas fokozatának tulajdonosa. Az Oktatási és Kulturális Minisztérium kegyelettel emlékezik „a magyar közoktatás kiemelkedő alakjáról”, a PSZ saját halottjának tekinti. Október 20-án, kedden, 13 órakor kísérik utolsó útjára Nagytétényben, az Angeli utcai temetőben.

Árok Antal – miután a balassagyarmati Balassi Bálint Gimnázium katedráján a gyakorlatban is sikerrel vizsgázott – 1966-ban szerezte középiskolai tanári oklevelét az ELTE TTK biológia–földrajz szakán. Egy tanévet a gárdonyi általános iskolában, majd 1967-75 között a fővárosi Rottenbiller utcai általános iskolában, 1975-79 között pedig a Madách Imre Gimnáziumban tanított. A PSZ országos központjában 1979 óta dolgozott munkatársként, irodavezetőként, ezt követően a PSZ országos titkáráként, alelnökeként, elnökeként. Közben folyamatosan a katedrán állt, néhány órában mindig tanított. A *Pedagógusok Lapjának* 1998-tól volt a főszerkesztője. Alapító elnöke a Pedagógus Nyugdíjpénztárnak, amely 2000-ben az MKB Nyugdíjpénztárral egyesült. Azóta az igazgatótanács tagjaként vett részt a nyugdíjpénztár irányításában. Benne tisztelhetjük az egyetemi szintű közoktatásivezető–szakszervezetivezető-képzés megteremtőjét, mentorát. Tagja volt a Magyar Újságírók Országos Szövetségének (MÚOSZ).

A PSZ-elismerést a szakszervezeti munkában elért kimagasló eredményeiért taval, a XVIII. kongresszuson vehette át, az állami kitüntetésben pedig az oktatás és az esélyegyenlőség területén végzett kutatómunkájáért, valamint az Oktatási és Gyermekesély Kerekasztal munkájában végzett tevékenységéért az idén, március 15. alkalmából a Magyar Köztársaság elnöke részesítette.

Mit lehet mondani egy munkatárs, egy kolléga, egy jó ember búcsúztatására, akkor, amikor Ő sem készült arra, hogy ebben az évben már nem kínálhat minket új borával, és hogy a *Pedagógusok Lapja* következő számának impresszumában a neve főszerkesztőként gyászkeretben áll. Meg arra sem, hogy a címloldalon, ugyanazon a helyen, ahol hosszú éveken át az oktatásügy és a szakszervezeti élet alapos szakmai ismeretéről tanúskodó, óvó-figyelmeztető-jobbító szándékú, mindig mélyen humánus indíttatású vezércikkek megjelentek, immár róla emlékezünk, mert – *Kosztolányi* szavaival – „egyszerre meghalt és itt hagyott minket magunkra”.

Árok Antal kollégánk letette a tollát...!

Letette örökre.

Sokan nem is tudták róla, mennyire beteg! Ugyanúgy jött-ment a Házban, azon igyekezett, hogy a *Lap* októberi száma nyomdába kerüljön. Akik odafigyeltek rá, talán észrevették, hogy nyár óta kicsit gömnyedtebben jár, hogy már nem a kerti munkában leburnult régi, egészséges arc mosolyog ránk. Amolyan „férfi-módra” csendesen tűrte a betegséget, a fájdalmakat, nem beszélt róla, csak néha-néha panaszkodott egy kicsit. Akik régebről ismerték, azt mondják, Tóni soha nem volt beteg, maga volt az egészség! Talán ezért nem is hittük el, hogy a Nagy Utazásra indul.

A *Pedagógusok Szakszervezetének* dolgozójaként, majd alelnökeként és elnökeként is ugyanaz az ember maradt. Nem véletlenül becsülték mindenhol, ahol az oktatás kérdései, a tanárok életkörülményei, lehetőségei, a magyar iskolarendszer problémái kerültek szóba. Mind a mai napig kikérték véleményét és meg is hallgatták, amit mondott. Talán kicsit harcosabb lehetett volna – gondolták sokan, mi pedig úgy véljük, hogy jobb lett volna, ha néha kiabál, ha nem nyel le mindent, ha nem mérgezi szervezetét némasággal vagy azzal a csendes beletörődéssel, amellyel mindent fogadott: legfeljebb egy gondterhelt homlokráncolással, legyintéssel.

Ilyenkor felmerül bennünk a kérdés: mit tehetett volna, mit mulasztott el visszavonhatatlannal? Lelkifurdalásunk támad az el nem hangzott kérdések, a meg nem történt bocsánatkérések, az elmaradt beszélgetések miatt, amelyekkel már örökre adósai maradtunk.

Árok Antal Kollégánk! Tóni! Kedves Barátunk!

Üres lesz nélküled a Ház, hiányozni fogsz nekünk!

A TARTALOMBÓL:

- A SZAKSZERVEZETI ÉLET HÍREI
- AZ EURÓPAI OKTATÁS ÉS KÉPZÉS 2010 UTÁN
- KITÜNTETETT PEDAGÓGUSOK
- HAZAI MOZAIK: SPORT-UDVARFEJLESZTÉS ÚJBUDÁN
- KORTÁRS ÍRÓK KÉSZÍTENEK FEL AZ ÉRETT-SÉGIRE
- A FELSŐ ÉVFOLYAMOK EREDMÉNYEI, GONDJAI
- PANZIÓ DIÁKOKNAK, TANÁROKNAK
- HÍRÜNK-NEVÜNK A SAJTÓBAN
- A BORIVÓ TÍZPARANC SOLATA
- PL-ÚTMUTATÓ:
  - Vezetői megbízás – a visszavonás két útja;
  - A munkáltatói jogkör egyes kérdései;
  - Pedagógusvégzettség, -szakképesítés, -oklevél;
  - A bolognai rendszer alkalmazásának feltételei

In memoriam ZOMBORY LÁSZLÓ (1919–2009)

Tudtuk, hogy évek óta beteg, mégis villámcsapásként ért a hír, hogy Laci elhunyt. Mert hullámmódozó egészségi állapota némi reményt nyújtott, talán hazamehet szeretetei közé. Remélte ő maga is, és várták övéi is. Betegsége azonban konokul a szanatórium falai között tartotta. Hiába volt a remény, hiába a bizakodó várakozás. Zombory László elment hát, vitte előírt sorsa.

Az időszak, melyben élt és dolgozott, immár történelemmé vált: ismeretében értelmezhetjük kollégánk pályafutását, munkásságát. Pályatársunk, munkatársunk és barátunk mindig a becsület, az emberi tisztesség és őszinte bizalom vezérelte úton járt, egyéni és közösségi életét egyaránt ez jellemezte.

Életrajzi adatai szerint a B-A-Z megyében meghúzódó Berentén, az ottani szénbányánál dolgozó szülők gyermekeként Sajószentpéteren született 1919. július 24-én. Igazi hazája Berente volt és maradt. Látója és csodálója volt a világító lámpáskákkal bányába járó „mese-alakoknak”. Nem sejtette akkor, hogy Ő maga is lámpássá válik majd, aki gyermekeknek és felnőtteknek egyaránt lesz értelmi-szellemi vezetője, tanítója, formálója, később pedig fáklyavivője annak a szakszervezeti mozgalomnak, amely az oktatás-nevelésügynek és az e területen dolgozó pályatársaknak az érdekvédő útját világítja a maga módján, a maga eszközeivel és lehetőségeivel.

Tanulmányait a Miskolci Evangélikus Tanítóképzőben végezte, és 1939 júniusában vehette át tanítói diplomáját. Pedagógusi tevékenységét Serényifalván (B-A-Z megye), majd iskolaigazgatóként Rétságon folytatta. Munkáját elismerve, innen tanulmányi felügyelőnek nevezték ki, és újabb elismerés nyomán Balassagyarmatra helyezték és az oktatási osztály vezetésével bízták meg. Beosztásaiban nemcsak gyermekeket nevelt-oktatott, hanem működési helyein az ifjaknak és felnőtt lakosságnak is tanácsadója, szolgálója volt. Széles körű, felelősségteljes munkásságának mindenkor méltó segítő-támasza volt szeretett tanító-tanár felesége, Hildike, akivel mintegy hat évtizeden át példás, boldog házasságban éltek. A maguk beosztásában szervezték, lehetőségeikhez mérten segítettek, fejlesztették területükön az oktatást, kultúrát egyaránt. Mindezek mellett Zombory László egyetemi tanulmányokat is folytatott, melyek végeztével újabb ismeretekkel gazdagodott és gazdagított másokat is.

Sorsa Nógrádból Pest megyébe vitte. Alsógöd általános iskolájának igazgatójává nevezték ki. Itt érte a pedagógusok közösségének megtisztelő bizalma: a Pedagógusok Szakszervezete Váci Járási Bizottságának titkárává választották korábbi társadalmi tisztségviselőként végzett dicséretes munkássága elismeréseként. Amilyen szerény, csendes egyéniség volt, annál harcosabb szakszervezeti vezetővé vált ebben a minőségében. Méltán érdemelte ki, hogy meg nem alkuvó tevékenysége alapján a PSZ Országos Irodájába hívták munkatársnak. Szívvel-lélekkel szolgálta ebben a beosztásában is az oktatásügyet és az ott dolgozókat, immáron az ország egész területére kiterjedően.

Szeretetre, megbecsülésre méltó munkatársat és barátot vesztettünk el, aki egész élete folyamán másokért tevékenykedett. Mintaszerű szorgalma, megbízhatósága és lelkiismeretes emberi magatartása példaként szolgálhat mindazoknak, akik pedagógusként és a közösségekért tevékenykedő szakszervezeti tisztségviselőként dolgoznak.

2009. szeptember 25-én a gödi Újtemetőben volt Zombory László temetése, amelyen a családtagok mellett sok volt munkatársa is megjelent.

E sorok írója szeretett iskolatársát, pályatársát, munkatársát és feledhetetlen barátját gyászolja. Személyesen részt vett a temetésen és a PSZ Országos Vezetőségének koszorúját helyezte el a síron.

Horváth János

OLVASD ÉS ADD TOVÁBB!

A Pedagógusok Lapja internetes honlapunkkal (www.pedagogusok.hu) együtt szakszervezetünk tisztségviselőinek, tagjainak egyik legfontosabb információforrása. Minden PSZ-alapszervezethez (intézményhez) egy-egy példányban ingyen juttatjuk el, településenként egy címre postázva. Amennyiben több intézmény van egy településen, a helyi PSZ-szervezet terjeszti tovább a példányokat. Föltétlenül szükséges, hogy lapunkat minden intézményben késlekedés nélkül megkapja a PSZ-alapszervezet titkára. Az ő felelőssége pedig abban rejlik, hogy egyrészt maga gondosan olvassa el és számonként gyűjtse a lapot, másrészt igyekezzék minél több kollégával megismertetni. *Egyre több intézmény nevelőtestületi szobájában, könyvtári olvasótermében is hozzáférhető már lapunk. Jól bevált gyakorlat, ha egy-egy érdeklődést keltő, aktuális írás fénymásolata vagy a lapban olykor megjelenő miniplakát a hirdetőtáblára is kikerül. Jogszabályokat ismertető anyagainkat – amelyek a zöld PL-útmutatóban kapnak helyet – pedig tanácsos a PSZ-tisztségviselőnek és az intézményvezetőnek együttesen áttekinteni, megbeszélni. Így sokkal kevesebb félreértés, esetleges konfliktus adódik.*

Előfizetőinknek közvetlenül a megadott címre küldjük lapunkat. Az évi előfizetés díja 5% áfával 4 100 forint, amelyet egy összegben kérünk. Az intézmények banki átutalással (számlaszám: 11707024-20100456) fizethetnek elő, az egyéni érdeklődőknek pedig – megrendelőlevelük alapján – csekket postázunk. Csak a befizetés megérkezését követően, utólag tudunk számlát küldeni.

Továbbra is szívesen fogadjuk a hirdetéseket a következő, változtatlan fizetési feltételekkel: egész oldalas hirdetés (A/4-es formában, fekete-fehérben) 90 000 forint, féloldalas 45 000, negyedoldalas 22 000 forint. Az apróhirdetés közlési ára: szavanként 45 forint. Minden egyes díjtételt 20 százalékos áfa terhel. A hirdetések beküldésének határideje: a megjelenési hónap 3. napja.

Bükkaranyoson 9 fős vendégház egész évben várja a kirándulni, pihenni vágyókat. Teljesen felszerelt konyhával, a kertben bográcsoszási lehetőséggel. Ár: 1 800 Ft/fő/éj. Elérhetőség: Molnárné Gál Erika, tel.: 06-70-947-8346. E-mail: danifreemail@freemail.hu (x)

Sikeres sportágaink az olimpiai játékokon, 1896–2008

Ivanics Tibor és Sárdi Lajos (a PSZ korábbi vezetőjének) könyve nem titkolta azzal a céllal lett ismételt kiadva, hogy az olimpiabarátok és az olimpiák magyar eredményeit számontartók és böngészők mellett hasznos forrása legyen mindazoknak, akik készülnek a Magyar Diáksport Szövetség és a Magyar Olimpiai Akadémia immár csaknem egy évtizede közösen meghirdetett „Mező Ferenc Szellemi Diákolimpia” versenyeire.

A szellemi diákolimpia, mint speciális versenyszám a sportági diákolimpiák között, az elmúlt években sok-sok olyan fiatalnak adott örömteli órákat, perceket. Ők az olimpiai eredmények alapos megismerése után ugyanilyen sikerben részesültek, ugyanakkora dicsőséget hoztak iskolájuknak, városuknak, mint atletizáló vagy kosárlabdázó diáktársaik.

PEDAGÓGUSOK LAPJA

A Pedagógusok Szakszervezetének hírlapja és hírlevele

Főszerkesztő: **Árok Antal**

Szerkesztő: **dr. Dalos Gábor**

Szerkesztőség: 1068 Budapest, Városligeti fasor 10., Telefon/fax: 322-8464
Levél cím: 1417 Budapest, Postafiók 11.

Kiadja: a Pedagógusok Szakszervezete Országos Irodája
1068 Budapest, Városligeti fasor 10. Központi telefon: 322-8452-től 56-ig

Felelős kiadó: **Galló Istvánné elnök**

Internet: www.pedagogusok.hu; E-mail: pedlap@pedagogusok.hu
Terjeszti: a Pedagógusok Szakszervezete. Évi előfizetési díj: 4 100,- Ft

Index: 26651 ISSN 0133-2260

A SZAKSZERVEZETI ÉLET ESEMÉNYEI

A **PSZ Elnöksége** 2009. szeptember 20-án délután 16.00-tól éjjel 23.45 óráig (!) ülésezett. Megtárgyalta az OV soron következő ülésére szánt előterjesztéseket, és foglalkozott a 2010. évi költségvetés oktatást érintő megszorításaival. Szó esett az OV elé terjesztendő alapszabály-módosításról is.

Szeptember 20-22. között *Szabó Zsuzsa*, a PSZ alelnöke a Dubrovnikban rendezett konferencián arról cserélt tapasztalatot a meghívottakkal, hogy miként hat a gazdasági válság az oktatásra, és előadást tartott a magyarországi helyzetről.

A **PSZ Országos Vezetősége** 2009. szeptember 21-én egyebek között a költségvetési megszorításokról, az önkormányzati elvonásokról, a várható szükségintézkedésekről tanácskozott. Ezt követően az OV tagjai megvitatták a tiltakozás lehetőségeit, majd elfogadták a költségvetés-tervezet ellen született nyilatkozatot. (Lásd lapunk hátsó borítóján.) Elhatározásuk nyomán országsszerte nagygyűlésekre kerül sor (lehetőleg a megyék és a megyei jogú városok összefogásával), amelyekre meghívják a polgármestereket, képviselőket, a sajtót stb.

Ennek jegyében lapzártánkig az alábbi tiltakozó rendezvények zajlottak le: október 1. – *Szeged*, Csongrád megye, Hódmezővásárhely (együtt); október 6. – Tolna megye, *Szekszárd* (együtt); Zala megye, *Zalaegerszeg*, Nagykanizsa (együtt); október 7. – *Békéscsaba*, Békés megye (együtt); *Budapesti Szakoktatási Szervezet*; Bács-Kiskun, *Kecskemét* (együtt); Szabolcs-Szatmár-Bereg megye, *Nyíregyháza* (együtt); Heves megye, *Eger* (együtt); október 8. – Veszprém megye, *Veszprém város* (együtt); Baranya megye, *Pécs* (együtt); Hajdú-Bihar, *Debrecen* (együtt); Vas megye, *Szombathely* (együtt); Fejér megye, *Székesfehérvár*, *Dunaiújváros* (együtt); Nógrád megye, *Salgótarján* (együtt); október 9. – Pest megye, *Érd város és körzet*; *Budapest*, Budapesti Szakoktatási Szervezet (együtt); október 12. – Győr-Moson-Sopron megye, *Győr város*, Sopron (együtt); Somogy megye, *Kaposvár* (együtt); Jász-Nagykun-Szolnok megye, *Szolnok város* (együtt); október 13. – Borsod-Abaúj-Zemplén megye, *Miskolc* (együtt).

Végezetül az Országos Vezetőség megvitatta az alapszabály módosítására tett javaslatot, és döntött arról, hogy 2009. október 17-ére összehívja a PSZ munkakongresszusát.

Szeptember 28-29-én *Szabó Zsuzsa* alelnök Brüsszelben az Oktatási Munkáltatók Európai Szövetsége (EFEE) soros ülésén vett részt. (Részletes beszámoló lapunk 5. oldalán.)

Október 1-jén és 13-án *Galló Istvánné* elnök *dr. Hiller István* miniszterrel folytatott megbeszéléseket a költségvetésről.

Október 1-jén a parlamenti MSZP-frakció oktatási és kulturális munkacsoportjának ülésén többen is felszólaltak a PSZ részéről. A nem szakrendszerű oktatásról, a szöveges értékelésről, a bukásmentességről, a közoktatási intézmények vezetőképzési gyakorlatáról, a pedagógus-továbbképzésekről és az emelt szintű érettségikről folyt vita.

Október 2-3. között *Szabó Zsuzsa* alelnök Szófiában a páneurópai struktúra változásainak elkészítéséről, az ETUCE státusáról tárgyalt.

Október 5-6. között *Szabó Zsuzsa* alelnök ETUCE-konferencián Athénben járt. A pedagógusok érő munkahelyi stressz volt a téma.

Október 8-án a PSZ a Felsőoktatási Dolgozók Szakszervezetével közös konferenciát rendezett a közoktatás és a pedagógusképzés időszéri kérdéseiről. Az előadók között *dr. Horváth Péter* igazgató-titkár a pedagóguséletpálya-modellt elemzte – mint munkavállaló.

A **PSZ Elnöksége** október 10-én rendkívüli ülést tartott a 17-i munkakongresszus előkészítésére.

Október 12-én *Galló Istvánné* elnök Brüsszelben az Oktatási Internacionálé páneurópai bizottsági ülésén képviselte Magyarországot.

A **Felnőtt- és Szakoktatási**, valamint az **Intézményvezetői Tagozat** október 12-i közös ülése a 2010. évi költségvetés megszorításaival foglalkozott. Vitaindítót *dr. Pécsi Ágnes* alelnök és *dr. Horváth Péter* igazgató-titkár tartott.

Október 12-13-án *Szabó Zsuzsa* alelnök – a SZEF küldöttként – Lisszabonban az oktatási rendszer változásait elemző konferencia vendége volt.

Október folyamán több alkalommal is tárgyalt a kormány és az Egységes Köszölgélati Sztrájkbizottság a közszféra munkavállalói illetményének 2010. évi egyszeri keresetkiegészítéséről.

Az Országos Nyugdíjasválasztmány Balatonföldváron

A választmány tagjai által várva várt, szokásos, háromnapos felkészítő tanácskozára szeptember 7-10. között került sor a PSZ balatonföldvári üdülőjében.

Az első napon az ebéd után kezdődött a program: *Szabó Zoltán*, a választmány elnöke köszöntötte a megjelenteket és a meghívott vendégeket, majd *Szigethy Marianna*, a PSZ Somogy megyei titkára ismertette röviden a megyei szervezet tevékenységét. Legnagyobb problémaként a taglétszám csökkenését jelölte meg. Ennek oka részben az oktatási-nevelési intézmények összevonása, valamint az a tény, hogy amit a szakszervezet kiharcol, a nem tagok is élvezik. A tagok számára vonzó lehetőség, hogy sikerült felújítaniuk a fonyódligeti szakszervezeti üdülőt, amely azóta is telt házzal működik.

Gulyásné Majzik Erzsébet, Kaposvár PSZ-titkára a városi szervezet munkájáról számolt be. A településen tizenkét általános iskolát vontak össze egy irányítás alá. Az óvodák esetében hat intézmény sorsa lett ugyanez. Mindezt a normatív finanszírozás indokolta. A nyugdíjas tagozat klubformában működik, 63 taggal. Havonta kétszer jönnek össze, programjaik: múzeumlátogatás, kirándulások, kiállítások megtekintése, ünnepnapok, névnapok megtartása stb.

A hozzászólásokon kiderült, hogy az ország más területein is hasonló problémákkal néz szembe az oktatásügy, illetve a Pedagógusok Szakszervezete.

A második napon *Horváth Erzsébet*, a PSZ Országos Iroda szakértője, a Gárdonyi Géza Alapítvány titkára tartott tájékoztatót: az alapítvány számlájára az szeptember 1%-os felajánlásából 266 ezer, egyéni befizetésből pedig mindössze 80 400 Ft folyt be. Kérte a jelenlévőket az alapítvány fokozottabb propagálására. Az alapítványi pályázatok idejének beadási határideje: szeptember 30. Ezután ismertette a nyugdíjasokat érintő legújabb törvényi, jogszabályi változásokat. Szólt az öregségi nyugdíjkorhatár

emeléséről, a nyugdíj melletti munkavállalás szigorodásáról, a magánnyugdíjpénztárakról, a székporúak jubileumi juttatásáról.

Délután *Jeszzenszky Zita*, a Szociális és Munkaügyi Minisztérium osztályvezetője, az Idősügyi Tanács titkárságvezetője tartott előadást „A nemzeti idősügyi stratégia tervezete” címmel.

Az alapul szolgáló 1000 oldalas tanulmány elemzi az idősorú lakosság jelenlegi helyzetét és megfogalmazza a jövő teendőit. Az előmunkálatok keretében minden fontos kérdéssel szakértőkből és önként jelentkező nyugdíjas aktivistákból álló bizottság foglalkozott és állított össze írásos anyagot.

Az előadó részletesen kitért a vizsgált területeken kialakított megállapításokra, feladatokra. Az Országgyűlés szeptember 15-én vitatja meg először a dokumentumot, amely alapja lehet a majdani idősügyi törvénynek.

Galló Istvánné, a PSZ elnöke csak rövid időt tölthetett körünkben. Néhány szóban ismertette a szakszervezet álláspontját, véleményét, stratégiáját. Örömmel nyugtázta a nyugdíjasok egyetértő támogatását.

Az eredményes nap az egészségmegőrzés jegyében zárult: minden jelentkezőnek megmérték a vérnyomását és a vércukorszintjét.

A harmadik nap a pihenésé volt. Vonattal beutaztunk Siófokra, ahol megnéztük a Kálmán Imre Múzeumot, sétáltunk a városban, megebédeltünk egy patinás étteremben, majd hajóval tértünk vissza Földvárra. Az este is szép élményeket hozott, hiszen a vacsora után élő zene mellett énekelgettünk, táncoltunk, beszélgettünk.

Ismét új barátságok kötődtek, a régiiek pedig erősebbek lettek.

Köszönettel és hálával adózunk az új ismereteket nyújtó és lelkünket gazdagító, értékes találkozóért szakszervezetünk vezetőségének!

Rágyanszki Györgyné, az ONYV titkára

TAGOZATRÓL TAGOZATRA

Az Oktatási és Kulturális Minisztérium a PSZ Országos Óvodai Tagozatának véleményét kérte az „Óvodai nevelési alapprogram” módosításáról

A tervezetet a tagozat támogatja, s elfogadásra javasolja, mert a munkaanyag magas szakmai tudást, hozzáértést tükröz. Ismeri és épít az óvodapedagógusok véleményére, jó, hogy figyelembe veszi a helyi alprogramokat is.

A szakma által rég várt részletes szabályozás kiterjed minden fontos területre. Követi a kor, a társadalmi környezet változásait. Pozitívum, hogy az anyanyelvi nevelés, az ének-zenei és művészeti nevelés markánsabban jelenik meg. Jó, hogy a környezetvédelem, a hazafias nevelés, a más kultúrák tisztelete is megfogalmazódik. Jó, hogy az egyéni bánásmód, a másság elfogadása, segítése konkrét feladatként határozódik meg.

Kérdés, hogy a hozzá kapcsolódó tárgyi és személyi feltételek javulnak-e... Az egészséges életmódra nevelés területén nagyon fontos, hogy a napi rendszerességű mozgás jelentősége megfogalmazódott. Kérdés, hogy miképp valósítható ez meg a két műszakban dolgozó, csoportonkénti egy dajkával úgy, hogy az óvónő figyelembe tudja venni a mozgással kapcsolatos egyéb követelményeket, pl. étkezés, öltözködés stb. Szolnokon például kilenc óráig legtöbb esetben egyedül van az óvónő a gyerekekkel, mert az a néhány dajka reggelit készít, takarít, előkészít stb.

Örvendtes a tárgyi feltételek meghatározása a 13-as, 15-ös mellékletben, bár jelen helyzetben aggályosnak érezzük a finanszírozást. Addig, míg egy csoport kb. 5000 ezer forintot kap évente játékkészítésre, igen nehéz a megfelelő színvonal tartása. Az ábrázoláshoz ceruzát, filctollat, papírt a szülőktől kérünk stb. Egy udvari hinta csúszdával több mint 500 ezer Ft fából, mert csak az uniós szabvány felel meg. Honnan lehet ehhez pénzt előteremteni? Annak ellenére, hogy a tervezet elveket fogalmaz meg, érthető, gyakorlatias: érezhetően az óvodák mindennapjait belülről ismerő szakemberek készítették.

a PSZ Országos Óvodai Tagozata nevében:
Tombor Józsefné IB-tag (Szolnok),
Makár Barnabásné tagozatvezető (Miskolc),
Réthy Zsuzsa IB-tag (Pécs)

A PSZ Gyógypedagógiai Tagozatának véleménye a pedagógiai szakszolgálatokról szóló OKM rendelet módosító javaslatáról

A képzési kötelezettségről és a pedagógiai szakszolgálatokról szóló 14/1994. (VI. 24.) MKM rendeletet a kiadása óta tizenhét esetben módosították. A rendelet címében szereplő „képzési kötelezettség” fogalom okafogyottá vált, a közoktatási törvényből időközben törölték. Időszerű a pedagógiai szakszolgálatok működésének szabályozása a jelen kor igényeihez. Ezek alapján indokoltnak tartjuk új miniszteri rendelet kiadását.

Egyetértünk és üdvözljük a rendelet megalkotásának azon a céljait, melyek szerint

- a szakértői és rehabilitációs bizottságok részére egységes eljárási rendet és szakmai szabályok szükségessége;
- a rendelet mellékleteként minimális eszköz- és felszerelési jegyzéket határoznak meg;
- a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek esetében esélyegyenlőségi szakértő közreműködésére lesz lehetőség;
- a gyógytestnevelés az óvodai nevelésben is megjelenik;
- a nevelési tanácsadó és a szakértői bizottság szakvéleményének kötelező elemeként kívánja szerepeltetni a rehabilitációs órakeret terhére szervezett, illetve a fejlesztő foglalkozás megtartásához szükséges szakember számára a szakképzettség meghatározását.

• a pedagógiai szakszolgálatok egyéb területein (a tanulási képességet vizsgáló szakértői és rehabilitációs tevékenység és a nevelési tanácsadás mellett a korai fejlesztés és gondozás, a fejlesztő felkészítés; logopédiai ellátás; továbbtanulási, pályaválasztási tanácsadás; konduktív pedagógia ellátás) is megfogalmazni szükséges szakmai és eljárási feladatokat.

Általános kifogásként említjük, hogy a módosító rendeletben konzekvensen - eddig még nem érvényes meghatározásként - a megismerő funkciók vagy a viselkedés fejlődésének tartós és súlyos, illetve súlyos rendellenessége kifejezést használják.

Tudomásunk van arról, hogy egy - igen neves szakemberekből álló - grémium az elmúlt év novemberében szakmai konszenzuson alapuló módosítást ajánlott a sajátos nevelési igény elfogadhatóbb megnevezésére, mivel az organikus - nem organikus eredet szerinti differenciálás szakmailag és a gyakorlati kivitelezés szempontjából is különösen aggályos.

Úgy gondoljuk, hogy korai fejlesztés megkezdésére irányuló kérelem esetén, ha a szülő nem érhető el, a szülői hozzájárulás megszerzése hosszú időt vehet igénybe, ami a gyermek fejlesztésének hatékonyságát, eredményességét csökkentheti.

Hasonlóképpen sérülnek a tanuló érdekei a fenti ok miatti késedelmes javaslatétel esetén is.

Mindkét esetben előfordulhat, hogy a szülő nem érhető el, vagy nem működik együtt. A módosító javaslat nem tartalmaz arra irányuló utalást, hogy ilyenkor a szakértői vizsgálat elvégzésére milyen szabályok vonatkoznak.

A módosító javaslat nem tér ki arra, hogy az állami gondoskodásban élő gyermekek esetében a gyámnak értesítenie kellene a szülőt arról, hogy a gyermekét szakértői vizsgálatra javasolták.

Nem értjük, hogy miért „csak” a szakszolgálati esélyegyenlőségi szakértő jelenlétéről szükséges tájékoztatást adni a szülőnek.

A sajátos nevelési igényű gyermekek különleges gondoskodásra jogosultak, amelynek egyik formája a korai fejlesztés.

A módosító rendelet tartalma szerint ezt a fejlesztést megkaphatja az értelmi fogyatékos, hallássérült, látássérült, mozgássérült, autista, a megismerő funkciók vagy a viselkedés fejlődésének **tartós és súlyos** rendellenességében szenvedő gyermek.

A megismerő funkciók és a viselkedés fejlődésének **súlyos** rendellenességében szenvedő gyermekek viszont nem, mivel ők fejlesztő foglalkoztatásra jogosultak, amely ellátási forma megszervezése a korai fejlesztéssel nem foglalkozó nevelési tanácsadó hatáskörébe tartozik.

Megemlítjük még, hogy előbbi csoportba tartozó gyermekek rehabilitációs, fejlesztési foglalkoztatásra jogosultak, ami más, mint a korai fejlesztés.

A fogyatékoság kimondása, a diagnosztikus besorolás 6 éves kor alatt, de különösen 3 éves kor alatt fokozott óvatosságot igényel, mint ahogy a rendelet 7. számú melléklete is tartalmazza.

Szükséges lenne meghatározni, hogy a fogyatékoságon kívül milyen diagnózissal javasolható még korai fejlesztés, hiszen ez az ellátási forma alkalmas leginkább a tanulási zavarok megelőzésére, a szociokulturális hátrányok kiegyenlítésére.

Megragadva az alkalmat ismételt **aggályainkat** szeretnénk kifejezni az enyhe értelmi fogyatékos tanulók többségi általános iskolában történő integrált oktatása-nevelése vonatkozásában.

Az ország minden részéről érkező információk szerint ebben az ellátási formában a tanulók többsége nem kapja meg azt az ellátást, amely képességei kibontakoztatásához, egészséges személyiségfejlődéséhez szükséges. A gyermeki és tanulói jogok sérülését tapasztaljuk, amely kapcsán kérjük a tanulók mindenek felett álló érdekeinek érvényesítését a jogszabályok alkotóitól is.

Ammerné Nagymihály Emília,
a PSZ Gyógypedagógiai Tagozatának elnöke

AZ EURÓPAI OKTATÁS JÖVŐJE

2009. szeptember 28-29-én Brüsszelben tartotta soros ülését az Oktatási Munkálattók Európai Szövetsége (EFEE).

Az első napon, ügyrendi kérdések tisztázását követően, a 2009/2010-re vonatkozó munkaprogramot vitatta meg a szövetség. Ennek keretében az alábbi fő témák fogalmazódtak meg:

- Minőség az oktatásban;
- Demográfiai kihívások;
- Az európai oktatás és képzés 2010 után.

A munkaprogram még egyéb témákat is érinteni fog, olyanokat például, mint az erőszak, stressz és zaklatás, az oktatás-nevelés szerepe az ezzel kapcsolatos iskolai problémák megoldásában, valamint a társadalmi kapcsolatok előmozdítása az oktatásban.

A munka átfogó célja, hogy újabb költségek és adminisztratív terhek nélkül kapjanak értékeket az oktatás szereplői.

A szövetség munkacsoportokban vizsgálja az egyes témákat, a tagországok helyzetét. Felbecsüli azokat a kulcsfontosságú elemeket, amelyek növelik a hatékonyságot. Javaslatait az Európai Bizottság elé terjeszti, hozzájárulva az oktatási szektorra vonatkozó döntések előkészítéséhez.

Magyarország a demográfiai kihívásokkal foglalkozó munkacsoportban kapott szerepet, dr. Pataki Mihály személyében, a Közoktatási Intézményvezetők Munkálattói Szövetségének képviselőjeként.

A második napon az Európai Szakszervezeti Szövetség oktatási bizottsága (ETUCE) és a Oktatási Munkálattók Európai Szövetsége (EFEE) együttes ülésére került sor. Döntés született arról, hogy az oktatásra vonatkozó hangsúlyos kérdésekben a munkacsoportok szintjén legyen az együttműködés.

A „Minőség az oktatásban” téma középpontjában a tanárképzés áll: a bolognai folyamat eddigi tapasztalatainak elemzésével a tanárképzés kezdeti szakasza, illetve a folyamatok szakmai fejlődés kérdése. A jó tanár kritériumairól is szó esik majd. A vezetés és az oktatási intézmények viszonya abból a nézőpontból kerül előtérbe, hogy milyen kompetenciák szükségesek az iskola, egyetem vezetői esetében.

A „Demográfia” témában a tanári pálya demográfiája és az általános demográfiai változások összefüggésének vizsgálata, a pedagógusok számára biztosított ösztönző tényezők, a fiatalok arányának csökkenése, valamint az etnikai és vallási csoportok társadalmi, oktatási helyzete képezi a munkacsoportok együttműködésének legfontosabb kérdésköreit.

„Az európai oktatás és képzés 2010 után” téma alapja „A liszaboni stratégia”, melyet 2000-ben fogadtak el azzal a céllal, hogy „Európa 2010-re a világ legdinamikusabban fejlődő, tudásalapú gazdasági térségévé válik”, figyelembe véve a szociális és a környezetvédelmi tényezőket is. A munkacsoport a tavalyi gazdasági sokk hatásainak figyelembevételével elemzi a helyzetet, és stratégiai tervet dolgoz ki 2020-ra, az alábbi „mérőkövetek” alapján:

- A felnőttek legalább 15%-a vegyen részt az élethosszig tartó tanulás folyamatában.
- Az olvasásban, számolásban és a természetismeretben gyenge tanulók aránya 15%-nál kevesebb legyen.
- A 30-34 évesek között a továbbtanulók aránya legalább 40% legyen.
- A korai iskolaelhagyók aránya legyen 10%-nál kevesebb.
- A 4-6 éves gyermekek legalább 95%-a vegyen részt iskola-előkészítő foglalkozáson.

Ha csak az utóbb felsorolt „mérőkövetek” vesszük tekintetbe, már akkor is érzékelhető, hogy a tudásalapú társadalom megteremtésének hazai céljai, eddigi eredményei és problémái összességükben nem térnek el az európai tendenciáktól. Éppen ezért igen nagy jelentősége van annak, hogy az Európai Bizottság döntéshozó munkáját az Oktatási Munkálattók Európai Szövetsége és a Pedagógusok Európai Szakszervezete egymással együttműködve segítse.

Dr. Pataki Mihály címzetes igazgató,
az Oktatási Munkálattók Európai Szövetsége
Végrehajtó Bizottságának tagja

HAZAI MOZAIK

Rangos elismerés pedagógusoknak

2009. október 7-én négy kémia tanár vehette át kiemelkedő szakmai munkásságáért „A Magyar Kémiaoktatásért-díjat”. A rangos elismerést és a személyenként 250 ezer forintos díjat a Richter Gedeon Alapítvány a Magyar Kémiaoktatásért háromtagú kuratóriuma évente ítéli oda olyan középiskolai és általános iskolai kémia tanároknak, akik évtizedeken át tartó, áldozatos munkájukkal jelentősen hozzájárulnak a magas színvonalú szakképzéshez, a tehetséges diákok felkarolásához, ezáltal az utánpótlás-neveléshez. A díj átadására a Magyar Tudományos Akadémia ünnepélyes keretek között immár tizenegyszer került sor.

A díjazott pedagógusok: Dr. Miklós Endréné középiskolai tanár, Táncsics Mihály Gimnázium (Kaposvár); Albert Viktor középiskolai tanár, ELTE Radnóti Miklós Gyakorlóiskolája (Budapest); Illésné Törő Melinda középiskolai tanár, Berze Nagy János Gimnázium, Szakiskola és Kollégium (Gyöngyös); Rozsnyai Mária középiskolai tanár, Nagy Mózes Líceum (Kézdivásárhely).

A díjat adományozó alapítvány 1999-ben a Richter Gedeon gyógyszer-cég kezdeményezésével jött létre azzal a szándékkal, hogy a vezető hazai gyógyszergyártó vállalat a magyarországi kémiaoktatásban és a vele kapcsolatos ismeretterjesztésben közvetlenül vállalhasson támogató szerepet. Az alapítvány feladatait közre tartozik egyebek között a kémia oktatásában kiemelkedő eredményeket elérő tanárok elismerése és díjazása.

Gratulálunk a díjazott kollégáknak, és munkájukhoz további sikereket kívánunk!

Sportudvarfejlesztés Újbudán

Négy intézményben több mint 150 millió forintot fordít Budapest XI. kerülete, Újbuda Önkormányzata a sportudvarok átalakítására. Ez a fejlesztés is része annak a programnak, amely kifejezetten a diákok és a családok támogatására jött létre. Minderről a Petőfi Általános Iskolában beszélt Molnár Gyula polgármester, amikor jelképesen átadta a diákoknak az új játszótér.

Az első osztályosok után az idén már a másodikosok is ingyen kapják a tankönyveket. Az ötödikeseknek, hatodikosoknak kerékpár és kismotor KRESZ-tanfolyamot szerveznek, és az, aki legalább 17 éves és a kerületben tanul, támogatást kaphat a jogosítvány megszerzéséhez. Ösztől indul az ingyenes méhnyakrák elleni oltás a 13 éves lányok számára. A gyermekétkeztetés áfaemelés miatti pluszköltségét az önkormányzat átvállalja a szülőktől. A nagycsaládok decemberben egyszeri támogatást kapnak, az óvodákban pedig mostantól nem a szülőknek kell gondoskodniuk a toalettpapírról, szalvétáról, papírsebkendőről és szappanról. Egyebek mellett ezekről az önkormányzati intézkedésekről számolt be a polgármester a sportudvarprogram összegzése kapcsán. A kerület négy iskolájában 152,2 millió forintot beruházással születnek újja az udvarok, amelyek nemcsak sportolásra, hanem egyéb szabadidős programokra is lehetőséget adnak.

Ugyancsak fejlesztésre kapott pénzt a Lecke utcai Mozgólóda Óvoda, ahol önkormányzati segítséggel újjáépítették az ovi játszótérét.

Mit tudnak a diákok „a boldog békeidőkről”?

A Politikatörténeti Intézet Budapest Történeti Műhelye „A boldog békeidők Budapestje, 1873-1914” címmel versenyt hirdet a 12-18 éves általános és középiskolai diákok számára.

A cél a magyar és az egyetemes újkor történelmével kapcsolatos ismeretek bővítése, rendszerezése, valamint az iskolák közötti kapcsolatok ápolása határainkon innen és túl.

Jelentkezni e-mailben 2009. október 20-ig lehet a kassai.eva@phistory.hu illetve gabonivagvok@gmail.com címen.

A versenyen – az előző évek gyakorlatának megfelelően – 4 fős csapatok indulhatnak (egy iskola több csapattal is nevezhet). Az első három forduló levelező rendszerű. Irodalomjegyzéket és egyéb felkészítési anyagot a nevezés visszaigazoláskor küldenek. A nevezési díj csapatonként 3000 Ft, amely magában foglalja a felkészüléshez kellő legfontosabb könyvet, a Budapest főpolgármesterei és polgármesterei című művet. A döntő 2010. március 20-án lesz.

A KÖTELEZŐ OLVASMÁNY – MÁSKÉPP

Kortárs írók készítenek fel az érettségire

Szabadítsuk ki az irodalmat elefántcsonttoronyából! – hangzik a Magyar Író Akadémia célja. Kortárs íróink közül Csukás István, Jókai Anna, Karinthy Márton, Lator László, Ungvári Tamás vállalkozott arra, hogy *Radnóti Miklós*, *Karinthy Frigyes*, *József Attila*, *Örkény István*, *Kosztolányi Dezső* életpályájáról beszéljenek személyes benyomásaik alapján.

Az induló irodalmi mesterkurzus alapvetése, hogy a költészetnek és a szépprózának nem feltétlen a mai kortól távol álló, archaikus művészetként kell élnie a fejekben. Ez a hozzáállás lehetetlenné teszi az irodalom szeretetét. A szövegeket közelebb kell hozni a diákokhoz, hogy a művek ne csak kötelezően elsajátítandó tananyagot, hanem szórakozást és kikapcsolódást jelentsenek a számukra.

A mesterkurzusról bővebb információ a www.iroakademia.hu oldalon és a 06 1 266-7601-es telefonszámon kapható.

A részvétel ajánlott:

Középiszkolás diákoknak – akik többlettudásukkal szeretnék lenyűgözni az érettségi vizsgabizottságot, esetleg átlag feletti iroda-

lomszeretettel rendelkeznek. Úgy érzik, az irodalomtankönyvben szereplő információkon túl is kíváncsiak az írói életművek részleteire, kiváltképp kortárs íróink előadásában.

Középiszkolai pedagógusoknak – akik új háttéranyagokkal és személyes élményekkel gazdagodnak nemcsak a klasszikussá vált irodalmi nagyokról, hanem kortárs szerzőinkkel kapcsolatban is. Az itt szerzett élményeket, tapasztalatokat beépíthetik majd a tanóráikba, így a diákok érdeklődését is könnyebben meg tudják tartani. Az itt szerzett ismeretek szakkönyvekből nem pótolhatók.

Egyetemistáknak – akik két legyet üthetnek egy csapásra. Nemcsak a kortárs irodalom elismert alakjai vonulnak fel a mesterkurzuson, a klasszikussá vált irodalmi nagyokról szólnak majd ezek az előadások. Figyelem, az itt szerzett ismeretek tankönyvekből nem sajátíthatók el!

MIA-tagoknak – akik írói mesterkurzusaink korábbi hallgatói. Elképzelhető, hogy a nálunk előadó írók saját írói technikájukról, pályájukról már beszámoltak, irodalomtörténeti témákban azonban most először kértük

őket előadásra. Érdemes részesévé válni ennek az irodalmi sorozatnak.

Irodalombarátoknak – akik nem emelhetnek kifogást. Akár a klasszikus, akár a kortárs irodalom iránt érdeklődnek, ezen a mesterkurzuson ott a helyük!

Tematika:

- **Karinthy Márton** – Karinthy Frigyesről,
- **Csukás István** – Kosztolányi Dezsőről,
- **Jókai Anna** – József Attiláról,
- **Lator László** – Radnóti Miklósról,
- **Ungvári Tamás** – Örkény Istvánról.

A kurzus helyszíne: a Radnóti Miklós Gyakorlóiskola díszterme (Budapest, XIV. kerület, Cházár András utca 10.)

Ideje: 2009. október 17-től november 21-ig (5 héten keresztül) minden szombaton. 10.00-tól 14.00 óráig

Tandíja: teljes áron 50 000 Ft, kedvezményes áron: 25 000 Ft.

Kedvezményes áron jelentkezhet minden középiskolás diák, középiskolai gyakorló pedagógus, bölcsészkaros egyetemista és MIA-tag.

NYERJEN VELÜNK WELLNESS-HÉTVÉGÉT!

A SIGNAL Biztosító és a szakszervezetek közötti együttműködés **10. évfordulója alkalmából ajándéksorsolást hirdetünk!**

❖ **Hogyan vehet részt a sorsoláson?**

A sorsoláson minden szakszervezeti tag részt vehet, aki az alábbiak közül legalább egy biztosítást köt:

- lakásbiztosítás;
- kötelező gépjármű-felelősségbiztosítás (a szerződött takarékszövetkezetek listája megtalálható a www.signal.hu honlapon);
- CASCO-biztosítás;
- szakszervezeti betegség-, baleset- és életbiztosítás.

❖ **Minden megkötött szerződéssel tovább növelheti nyerési esélyét!**

❖ **Akciónk ideje: 2009. október 1. – december 31.**

A két szerencsés nyertes jutalma egy-egy *wellness-hétféje*

- a Grandhotel Galya **** szállodában,
- 2 fő részére 3 napra (2 éjszaka),
- félpanziós ellátással.

A játékszabályzat megtekinthető a SIGNAL Biztosító Zrt. honlapján. A sorsolást 2010. január 15-én tartjuk, a nyerteseket levélben értesítjük.

Bővebb információ:

SIGNAL Biztosító Zrt. Vezérigazgatóság Ügyfélszolgálat: 1123 Budapest, Alkotás u. 50.,
a SIGNAL Biztosító Zrt. Ügyfélszolgálati és Értékesítési Irodái,
SIGNAL Contact Center: 06 40 405 405 (helyi tarifával hívható telefonszám)

E-mail: info@signal.hu • www.signal.hu

A KÖZOKTATÁS MÁSODIK SZAKASZA ÉS AZ ÉRETTSÉGI VIZSGA

Az Oktatási és Gyermekesély Kerekasztal hazai közoktatásra, nevelési-oktatási rendszerre vonatkozó elemzései, javaslati nemcsak a kormány asztalára kerültek, hanem széles körű nyilvánosságot is kaptak a „Zöld könyv a magyar közoktatás megújításáért” című kötetben, amely megvásárolható a nagyobb könyvesboltokban, szövege letölthető az Oktatási és Gyermekesély Kerekasztal honlapjáról: <http://oktatas.magyarorszagholnap.hu/wiki/ZK>.

A kerekasztal munkájáról, javaslatairól lapunk hasábjain már korábban is többször tájékoztatást adtunk. Ezúttal Csapó Benő a közoktatás második szakaszáról összeállított anyagát tesszük közzé rövidített formában. Érdemes összevetni, hogy az „Új tudás”-program nyomán e területre vonatkozó lépések, illetve a válságjelenségekkel összefüggő megszorító intézkedések mennyiben vannak összhangban ezekkel az elképzelésekkel. Kíváncsian várjuk olvasóink véleményét.

Az iskola felső évfolyamainak eredményeit alapvetően meghatározzák a megelőző évek, ezért a felső szakaszt nem lehet önmagában, a megelőző évfolyamok problémáinak megoldása nélkül kezelni. A második szakasz fejlesztése sokféle feltételre épül, és a terveknek a gyakorlatba való átültetése egyébként is rendkívül időigényes. Ezért az eredmények többsége csak hosszabb távon, esetleg csak évtizedek múlva válik érzékelhetővé. Figyelembe véve az átalakítás időigényét, a most elindított fejlesztési programoknak egy bizonyos várható szintet kell megcélolniuk. Ezt tíz-tizenkét év múlva érik el azok az országok, amelyekhez szeretnénk felzárkózni. A közoktatás expanziója a középfokú oktatás kiteljesedésével zárul le, amikor (megközelítően) az egész népesség elvégzi a középfokú oktatást. Magyarországon ez a teljes értékű (felsőfokú tanulmányokra jogosító) középfokú oktatás befejezését és az érettségi bizonyítvány megszerzését jelenti. Ehhez ma nálunk a tanulók legproblematisabb 20-25 százalékának a középfokú műveltséghez juttatására van szükség, ami egyrészt az ország nemzetközi versenyképességének egyik meghatározó tényezője – ezért feltétlenül megoldandó feladat –, másrészt rendkívül koncentrált erőfeszítést igényel.

DIAGNÓZIS

1. *A közoktatás fejlesztésének stratégiája – a hosszú távú fejlesztési koncepció hiánya.* Az iskola fejlesztését sokféle szemléletbeli tényező akadályozza, egyikük a reformokban való gondolkodás. A megközelítés a nagy léptékű, látványos változástól várja a megoldást, amely azután hosszú távra rendez a problémákat, és szükségtelemé teszi a változásokat. Ez a szemlélet a statikus, hosszabb ideig változatlan állapotok közötti hirtelen átmenetekhez vezet, ami nem felel meg a dinamikus fejlődés követelményeinek. A fejlett országokban az oktatási rendszerek átalakulása olyan ütemben folyik, hogy már nem időnkénti reformokra kerül sor, hanem a rendszerek különböző visszacsatoló, önszabályozó mechanizmusok révén a társadalmi-gazdasági feltételekhez alkalmazkodva folyamatosan fejlődnek. Egyes országok korábban elképzelhetetlen szellemi energiát és pénzt fordítottak a fejlődés tudományos és infrastrukturális feltételeinek megteremtésére, az iskolarendszer teljesítményeinek javítására. Ebben a környezetben Magyarország sem választhatja meg a fejlesztés tempóját, mert a késlekedés miatt a tudásgazdaságok versenyében menthetetlenül lemarad.

Az ugrásszerű változások többnyire megosztják az érintetteket, ezért a reformok csak kompromisszumokkal és következtelenül valósulnak meg; időigényesek, és mire egy döntés bevezetésére sor kerül, esetleg már időszerültlené is válik. A közelmúltban a közoktatás második szakaszával kapcsolatban ilyen viták forrása volt az iskolaszervezet, az alap-terv és a kerettanterv viszonya, az egy- vagy kétszintű érettségi, amely feltétele vagy nem feltétele a felsőoktatásba való bejutásnak. Az oktatáspolitikai és a szélesebb szakmai közvélemény álláspontjának megmerevedése, a döntések presztízsszempontok miatti keresztülvitele korlátozza a változások tudományos megalapozásának lehetőségeit.

2. *A középfokú oktatás fejlesztésének egyik akadálya a szükséges változások léptékének alábecslése.* Bár a tudásalapú társadalomra való hivatkozás napi gyakorlatiá vált, nem került sor annak tudatosítására, milyen terhet rónak az ebből fakadó feladatok a közoktatásra. A tágabb szakmai közvélemény és számos érintett sem dolgozta fel azt a tényt, hogy egy modern társadalomban minden állampolgárnak széles körű műveltségre, követezkésképpen legalább középfokú végzettségre van szüksége. Bár az már Magyarországon is elfogadottá vált, hogy minden munkavállalónak – beleértve a szakmunkásokat is – magasan fejlett szociális és kognitív készségekkel, aktív nyelvtudással kell rendelkeznie, amelyet csak egy jól működő középfokú oktatás adhat, késik az ehhez szükséges következtetések levonása. Amint azt sokféle mérőszám mutatja, a

nálunk fejlettebb országokban többen és hosszabb időt töltenek iskolában. Statisztikai becslések szerint – jelentős változások nélkül – a magyar fiatalok a következő évtizedben is átlagosan 2-3 évvel kevesebb időt töltenek iskolapadban, mint fejlettebb országbeli társaik. Mindezek alapján belátható, hogy az ország gazdasági felzárkózására csak akkor van esély, ha a jelenlegi trendek megváltoznak, az oktatási rendszer fejlődése felgyorsul.

A műhelyek világa, ahol sokéves tapasztalattal rendelkező mesterek vezetnek be az inasokat a szakma mesterfogásaiba, végleg a múlté. A digitális technológia elterjedésével szakmák tömege szűnt meg, és számos olyan új munkakör keletkezett, ahol hosszabb időt átfogó tapasztalat nem is létezik. A fizikai („kétekezi”, „kékgalléros”) munkakör és a széles körű alpműveltség már nem lehet egymás ellentéte, szakképzés sem létezhet széles körű általános műveltség nélkül. Az iskolarendszer felső szintjeire sok olyan struktúra ráépült, amely stabilizálja a jelenlegi helyzetet, és megakadályozza az érdemi változtatásokat. Közéjük tartozik például a középfokú szakmunkásképzés háttérintézmény-rendszere, a bonyolult érettségi vizsgarendszer, a rá való felkészítés személyi és szervezeti keretei, a vizsga lebonyolításának intézményrendszere, a középfokú felvételi vizsgák intézményesítése, valamint a tanárképzés tagozódása.

3. *Tisztázatlan a deklarált alapelvek és a velük kompatibilis jogi szabályozás és intézményrendszer viszonya.* Az egyik leggyakrabban hangoztatott oktatáspolitikai cél az esélyegyenlőség javítása, és az ország valóban jelentős összegeket áldoz a szelekció, a szegregáció következményeinek kezelésére. Ugyanakkor számos törvényesen engedélyezett, sőt támogatott mechanizmus van a magyar közoktatásban (például a tagozatos osztályok és a középfokú felvételi vizsgák rendszere), amely létrehozza, illetve fenntartja az iskolák és az osztályok közötti különbségeket, amelyek nyíltan vagy burkoltan, de mindenképpen bizonyíthatóan a tanuló családi háttér szerinti elkülönítéshez vezetnek. A magyar iskolarendszerben együtt élnek a szelekciós-szegregációs mechanizmusok, amelyek következtében világviszonylatban is kiemelkedően nagy különbség alakul ki az iskolák között. Ezek a tények már évek óta ismertek, és a velük kapcsolatos hivatalos sajnálkozás együtt él a középfokú felvételi vizsgák ugyancsak hivatalos előírásával. Az első PISA-eredmények 2001. évi nyilvánosságra kerülése óta lényegében semmi nem történt a szelekció egyik fő terepének felszámolása, a középfokú típusok egységesítése vagy legalább egymáshoz közelítése érdekében. Már két PISA-ciklus eredményeinek ismeretében került sor a kétszintű érettségi bevezetésére, amely tovább növeli a tanulók társadalmi háttér szerinti esélyegyenlőtlenségét.

4. *Hiányoznak a közoktatás kiteljesítését megalapozó standardok.* A teljes értékű tízenkét évfolyamos iskolarendszer megvalósítását két mennyiségi mutatóval lehet jellemezni. Egyrészt a közoktatást sikeresen befejezők, az érettségi bizonyítványt szerzők arányával, másrészt a bizonyítvány mögött levő tudás mennyiségével. Nem elég a középfok elvégzését, illetve az érettségi letételét célként megjelölni, a bizonyítvány önmagában semmit sem ér, ha nincs mögötte biztos, igazolt, használható tudás. Ha csak a végzők számára koncentrálunk, fennáll a veszély: csak azon az áron tudják többen elvégezni a középfokú oktatást, hogy csökkennek a követelmények. Ha a középfokú végzettség (az érettségi) nem kötődik előre meghatározott tudásszintekhez, standardokhoz, óhatatlanul csökken az értéke, mert a bizonyítvány mögött kevesebb tudás húzódik meg.

5. *A magyar iskola nemzetközi léptékkel mérve is kiemelkedően szelektív.* Az egységes, nem szelektív iskolarendszerben bárki azonos eséllyel kerülhet be az egyes intézményekbe, a rendszer nem helyezi tartósan külön iskolákba, osztályokba, csoportokba a különböző családi

hátrterü tanulókat. Heterogén összetételű iskolák, osztályok jönnek létre, amelyek a különböző hátrterü tanulóknak egységes tanulmányi és szocializációs teret nyújtanak. Az egységes szervezeti (iskolai, osztály) kereteken belül vagy őket kiegészítve valósul meg a tanulók egyéni, differenciált fejlesztése, adott esetben hátrányaik kiegyenlítése vagy speciális tehetségeik kibontakoztatása.

A tanulók közötti különbség a legnyilvánvalóbb iskolai tapasztalat. Az egyes országok eltérnek abban a tekintetben, hogy mekkora ez a különbség (a tanulók valamely mért tulajdonságának teljes varianciája). A magyar társadalomban – és így a tanulók közötti teljesítményekben – nincsenek túl nagy különbségek. A természettudományos tudás 2006. évi vizsgálatában a magyar tanulók teljesítményének varianciája az OECD átlagának 86 százaléka. Vannak sokkal heterogénebb összetételű országok is, például az Egyesült Államokban és Nagy-Britanniában a variancia az OECD-átlag 120 százaléka felett van. Nem mindegy azonban, hogy az iskolarendszer hogyan kezeli ezeket a különbségeket. Két, egymással szorosan összefüggő szempontból érdemes az iskolarendszer működését szemügyre venni.

6. *A középiskola felső évei sok tanuló számára leküzdhetetlen akadályt jelentenek.* A magyar iskolának a lemaradók felzárkóztatása tekintetében vannak a legnagyobb hiányosságai, és egyben a legnagyobb fejlesztési tartaléka is. Az iskola mai működési mechanizmusai kifejezetten a felzárkóztatás (felfelé nivellálás) ellen hatnak. A tanulók többnyire a felső hat évfolyamon maradnak ki az iskolából, hagyják abba tanulmányaikat, és az iskolának nincs kifejlett eszközzel rendelkező lemorzsolódás csökkentésére, megakadályozására. Paradox módon épp azok járnak legrövidebb ideig iskolába, akik – különböző okokból – a leglassabban tanulnak. A használható műveltség megszerzése érdekében őket kellene legtovább az iskolarendszerben tartani, erre azonban nincsenek működőképes modelljeink. A mai rendszer leginkább a tanulásban elakadt fiatalokat irányítja a szakképzésbe. Ez egyrészt nem elégíti ki a művelt, rugalmas, át- és továbbképezhető munkaerő iránti keresletet, másrészt a gyakorlatban is kiderült, hogy nem működik. Ha a folyamatos kudarc, a sokszoros sikertelenség elidegeníti a fiatalokat a tanulástól, velük a szakképzésben sem lehet érdemi eredményt elérni.

Ha a különbségeket befogadja az iskola, akkor intézményen belül kell az ebből fakadó következményeket kezelni. Nagyjából az átlagtól negatív irányba legfeljebb 1 szórásnyira levő gyermekeket lehet a szokásos iskolai munkában együtt tanítani az átlagra szabott módszerekkel, azonban már e tanulók is különleges figyelmet igényelnének. Az átlag felett legfeljebb 1 szórásnyira levőkkel együtt ők alkotják a népesség kétharmadát kitevő középmezőnyt. Az intellektuális fejlettségüket tekintve kétszórásnyira lemaradók már a sajátos nevelési igényűek csoportjába tartoznak. E két érték közötti sávba tartozik a tanulók körülbelül 14 százaléka, ha ők egyenletesen oszlanának meg az iskolák és az osztályok között, egy-egy osztályban a tanárnak átlagosan 3–6 nehezebben tanítható diákkal kellene foglalkoznia. A mostani, különbségeket növelő, lemaradásokat halmozó iskolarendszerünkben nagyjából 20 százalék az ilyen tanulók aránya. Ezeknek a tanulóknak kell kialakítani azokat az egyedi tanórai és tanórán kívüli fejlesztő módszereket, amelyekkel el lehet érni, hogy a tanítás fő folyamatában a többiekkel együtt haladhassanak. Ha a közoktatási értékelési rendszer tanulói szintű diagnosztikus visszajelzésekre alkalmassá válik, évenként jelezheti a veszélyesen gyenge teljesítményeket.

7. *A magyar iskolarendszer nem szolgálja az átlag felett teljesítők érdekeit sem.* A szelektív rendszer fenntartása mellett leggyakrabban hangoztatott érv, hogy szükség van az átlagosnál jobban képzett szűk rétegre, amelynek igényeit így, a lassabban és nehezebben tanulóktól elkülönítve lehet a legjobban kielégíteni. Ezt a megfontolást az adatok nem igazolják. A szelektivitás hatásainak elemzésével kapcsolatos kutatások eredményei szerint a tartós elkülönítés és homogén csoportok létrehozása nem a leghatékonyabban segíti a tehetségeket.

A tanulói népesség felső 15–20 százaléka annyival fejlettebb az átlagosnál, hogy az átlaghoz igazított tanítási módszerek számukra nem nyújtanak optimális fejlesztőhatást. A gyakorlat azt bizonyítja – mint a PISA-mérések eredményei is illusztrálják –, hogy a kiemelkedően tehetséges tanulók tartós elkülönítése sok szempontból nem a legszerencsésebb lépés. Jobb módszer, ha olyan programokba kapcsolódhatnak

be, amelyekben rendkívüli képességeiket kamatoztathatják. Miként az átlagtól való pozitív eltérés nagyon sokféle lehet, ennek figyelembevételére is sokféle egyedi megoldásra van szükség.

A magyar iskolarendszer település-földrajzi szempontból rendkívül tagolt. A népesség csaknem ötöde él a fővárosban, másik ötöde pedig olyan kis falvakban, ahol az egy iskolai osztályt megtöltő gyermeknél is kevesebb születik. Ezeket a feltételeket figyelembe véve, nagyon változatos rendszereket kell létrehozni ahhoz, hogy az esélyeket kiegyenlítve minden gyermek eljuthasson a középiskola befejezéséig. Ehhez szükséges a különböző évfolyamokat működtető iskolák hálózatának kialakítása, együttműködési rendszerének fejlesztése. Meg kell teremteni annak lehetőségét, hogy a kisebb iskolák tanulói együtt léphessenek tovább a következő iskolafokokba. Az iskolák ne válogassák, hanem fogadják be a környezetükben élő, hozzájuk jelentkező tanulókat. Mindenfajta szelektációt és szegregációt kizáró haladási utakat kell építeni, amelyek minden egyes tanuló számára felkínálják az optimális fejlődés lehetőségét. A szülővel való együttműködés fejlesztése révén el kell érni, hogy jogos igényeik kielégítését – melyek a gyermekük számára legjobb oktatás biztosítására irányulnak – a rendszeren belül keressék. Ugyanakkor garantálni kell, hogy az egységes rendszer ezt adja is meg számukra. Így a szabad iskolaválasztás jogának érvényesítése nem hat az egységes közoktatás megteremtésének programja ellen. Konkrét modellek nélkül nem várható, hogy az iskolák ebbe az irányba mozduljanak el. A hatékonyság bizonyítása nélkül pedig nem lehet felelősen érvelni az ilyen modellek elterjesztése mellett.

8. *A középiskolával nem fejeződik be a tanulás.* Azokban az országokban, ahol az élethosszig tartó tanulás megvalósítható a népesség nagyobb része körében, már nem gondolják, hogy a középiskolának lezár, befejezett műveltséget kell nyújtania. A felsőoktatás eltömegesedésével a képzés alapszintjén nagyobb szerepet kapnak az általánosan művelő tárgyak, és ugyanez a tendencia elindult a felsőfokú szakképzésben is. A magyar középiskolában még kevésbé érvényesül ez a szemlélet, a további tanulmányokra, művelődésre való felkészítés, az ehhez szükséges kognitív (a tanulási képességek rendszeres fejlesztése) és affektív feltételek (érdeklődés, motiváció) megteremtése nem kap kellő súlyt a középiskolai oktatásban.

A hazai és a nemzetközi vizsgálatok évtizedek óta jelzik, hogy nagy gondok vannak a magyar tanulók tudásának minőségével: bár a közoktatás felső évfolyamain óriási tömegű tudást kell elsajátítani, a diákok ezeket az ismereteket nem képesek az iskolán kívüli környezetben, a problémamegoldásban alkalmazni.

Ellentmondásos a szakképzés helyzete, nincs tisztázva a közoktatás és a szakmunkásképzés viszonya, problémás a közoktatásba bekezelődő szakképzés. A középfokú szakképzés nem követi a munkaerő-követelmények megváltozását, nem alkalmazkodik a modern tudásmenedzsment igényeihez. A széles körben alkalmazható általános készségek, valamint a szakma- és munkahely-specifikus készségek közötti arány nem megfelelő, erőteljesen az utóbbin van a hangsúly.

9. *A közoktatás fejlesztése folyamán túlsúlyban voltak az intellektuális szempontok, és ez fokozottan érvényes a középiskolára.* A nemzetközi vizsgálatok indikátorai és az újabb fejlesztési programok (mérés-értékelés, tehetséggondozás, érettségi reform) prioritásai természetükénél fogva ezt az oldalt erősítik. Évtizedek óta folynak az „oktatás és/vagy nevelés” típusú viták, többnyire a nevelés szerepének megerősítését követelő következtetésekkel, és többnyire eredménytelenül. A középiskola nevelő funkcióinak gyengeségei egyre égetőbb feszültségeket okoznak. Mind több a magatartási-fegyelmi probléma, de az érzelmek, az értékek, az érdeklődés, a motiváció fejlesztésének gondoljai révén az utóbbi években egyre sokasodnak azok a jelzések, amelyek az iskola affektív hatásainak elégtelenségét bizonyítják.

Nyilvánvaló, hogy sem a felszínen megjelenő tünetek ismételt felsorolása, bemutatása, sem pedig a kérdéssel kapcsolatos filozofikus elemzések nem vezetnek el a problémák megoldásához. Az iskolai célok között az affektív oldal háttérbe szorulása nem új jelenség. A 20. század második felének „kognitív forradalma” nyomán tovább nyílt az olló a kognitív és az affektív szféra fejlesztésének tudományos megalapozottsága között. Különösen azután, hogy a kognitív tudomány eredményei mindinkább bekerültek az oktatás fejlesztésének eszköztárába, például a taneszköztervezésbe vagy az értékelési programok elméleti kereteinek kidolgozásába.

rendszerbe is be kell építeni. El kell indítani a heterogén tanulócsoportok együttoktatásának kidolgozására szolgáló kutatási-fejlesztési programokat.

3. A bemeneti különbségek kezelésének, a kimenet felfelé nivelálásának egyik módja a fejlettségbeli különbségeknek a tanulásra fordított idő különbségeire való átváltása. Egyesek hosszabb, mások rövidebb idő alatt jutnak el ugyanazokhoz a követelményekhez. Ennek figyelmen kívül hagyásával nincs esély a középiskola kiterjesztésére. Kutató-fejlesztő programot kell indítani a motivációhiányi tanulmányozására, az érdeklődés felkeltésére alkalmas, a sikerélmény megtapasztalását lehetővé tevő módszerek kidolgozására. El kell indítani, illetve ki kell terjeszteni az egységes középiskola (közoktatás) megvalósítását előkészítő kutatási-fejlesztési programokat. Ki kell kísérletezni a működőképes módszereket, tudományos alappal el kell végezni hatékonyságvizsgálatokat. Ki kell dolgozni az átlagosnál gyorsabban vagy lassabban haladó tanulók sajátos igényeihez illeszkedő tanórai és tanórán kívüli tanítási-tanulási módszereket. Meg kell teremteni azokat az iskolán kívüli fejlesztési lehetőségeket, amelyek mindegyik, az átlagostól nagyon eltérő csoportnak optimális terhelést nyújtanak. Ki kell alakítani annak lehetőségét, hogy a lassabban haladók tanulmányi idejüket széthúzhassák, és a szükséges műveltséget hosszabb idő alatt (de megfelelő színvonalon) elsajátítsák. Ugyanakkor az arra felkészült középiskolás diákok korábban beléphessenek a felsőoktatásba, vagy már középiskolai éveik alatt „valódi”, a későbbi tanulmányaikba beszámítható kreditet szerezzenek.

4. El kell indítani az affektív terület tudományosan megalapozott célrendszerének kidolgozását, operacionalizálását. Ki kell dolgozni azokat az indikátorokat, amelyek alkalmasak lehetnek arra, hogy az affektív szféra fejlesztésének eredményességét jellemezzék. Minden iskolai tantárgyban szisztematikusan fel kell táni az affektív szféra fejlesztésére használható tartalmakat, és vissza kell állítani azoknak a műveltségterületeknek a szerepét, amelyek a fejlesztésre különösen alkalmasak (például képzőművészet, zene, szépirodalom olvasása). Külön súlyt kell fektetni azokra a tevékenységi formákra (például csoportmunka), amelyek jelentősebb szerepet játszhatnak az affektív tulajdonságok fejlődésében. Hasonlóképpen mostoha területe a középiskolának a pszichomotoros készségek fejlesztése. Az affektív területhez hasonlóan el kell készíteni egy részletes, operacionalizált pszichomotoros taxonómiát, és ki kell dolgozni a pszichomotoros fejlesztés standardjait, indikátorait és mérési módszereit. A finommozgás hagyományos területei (például írásmozgás) mellett ki kell térni az olyan újabb igényekre, mint az írás a számítógép billentyűzetén. A mozgáskészségek szisztematikus fejlesztésében szerepet kaphat a rajz, a képzőművészet, a hangszeres zene, a tánc, a testnevelés és a sport sokféle formája.

5. Új alapokra kell helyezni a közoktatás és a szakképzés viszonyát, és a közoktatásba beépült szakképzés jelentős részét fokozatosan át kell helyezni más képzési formákba, főleg a felsőfokú képzésbe. Tarthatatlan az a szemléletmód, mely a tanulmányaikban elakadt, kudarcokat elszenvedett, sokszorosan akadályozott tanulókat tekinti a szakmunkásképzés fő merités bázisának. A tanulók e csoportjának problémáira a szakképzéstől függetlenül kell a korábban már jelzett módokon megoldást találni.

6. Meg kell szüntetni az érettségi – funkcióját veszített – két szintre bontását, és egyetlen, kellőképpen differenciáló skálán kell kifejezni a vizsgázók tudását. Szükség van az érettségi vizsga olyan továbbfejlesztésére, amely megőrzi a korábbi reform eredményeit, ugyanakkor egyrészt betölti a középiskolai tanulmányokat lezáró vizsga funkcióit, másrészt pedig kielégíti a felsőoktatásba való belépés szelekciós követelményeit. Emellett az érettségi vizsgát összhangba kell hozni a közoktatás és a felsőoktatás általános fejlődési tendenciáival. Legyen motiváló hatása, a valódi teljesítményeket megbízhatóan mérje, ne késztesse korai választásra, és ne rontsa az esélyegyenlőséget! A tanulmányokat lezáró funkció kritériumorientált értékelést feltételez, amelynek keretében előre meghatározott standardokat kell teljesíteni, így lényegében egy kétértékű (megfelelt vagy nem felelt meg) minősítés kielégítően a feltételeket (mint például a jogosítvány megszerzése érdekében letett vizsga). A felsőoktatási szelekció viszont az egynégy egymáshoz való viszonyítására épülő, kellőképpen differenciáló, sok értékkel rendelkező skálát feltételez. A két feltételt kielégíti egy olyan mérési rendszer, amely kellő biztonsággal felméri a megkövetelhető alapszintet (a kritériumnak való megfelelést) és a fölülte lévő további

szinteket is. A modern (valószínűségelméleti) tesztelméletek lehetőségét kínálják ilyen skálák elkészítésére. Az említett feltételeket például kielégítően egy olyan skála, amelyen 200 pont megszerzése lenne az elégséges szint, 500 pont felett a jeles, és további, egyre nehezebb feladatokkal akár az 1000-es szintig is ki lehetne terjeszteni a skálát, ami lehetőséget adna még a legjobbak megkülönböztetésére is.

7. Az érettségi rendszer korszerűsítéséhez szükség van a tartalmi standardok tudományosan megalapozására, továbbfejlesztésére, pontosítására és folyamatos karbantartására. Ehhez meg kell erősíteni a tartalmi fejlesztésért felelős központot, és ki kell alakítani a fejlesztésen folyamatosan dolgozó (lehetőség szerint egyetemi kutató-képző helyekhez kötődő) tudományos műhelyek hálózatát. Ötödik tárgyként kötelezővé kell tenni a természettudomány-érettségit (választhatóvá téve az integráltat, vagy valamely diszciplínát). Egy újabb kötelező vizsgatárgy bevezetésével egyben meg lehet (és meg kell – a vizsgázókat nem lehet tovább terhelni) szüntetni a választható tárgyak végtelen sokaságát.

8. Az új érettségi skála kialakítása megoldható a jelenlegi rendszer továbbfejlesztésével. Technikailag a két szint feladatbankjának összevonására, majd közös skálán való paraméterezésére van szükség. A skála elégséges szintjét kritériumorientált alapon, a standardok kidolgozásával kell megadni, a jeles szint kitűzésénél célszerű normatív megfontolásokat is figyelembe venni. A jeles feletti skálát a tanulók reális képességszintjeinek megfelelően kell továbbfejlesztetni, azaz a skála legyen képes differenciálni még a legfelső teljesítménysávokban is. Az érettségi skála értékállóságának biztosítására és a tesztponszám-infláció megelőzésére célszerű a matematika- és a természettudomány-skálát a nemzetközi felmérésekkel (PISA, TIMSS) összekapcsolni. Az egységes érettségi tegyen eleget a mai emelt szintű külső vizsga szabványainak.

KAPCSOLÓDÁS MÁSHOZ

A megvalósítás feltétele a most elindítani tervezett iskola előtti fejlesztési programok és a kisiskoláskori hatékony készségfejlesztés sikere, továbbá a rendszeres visszajelzést nyújtó értékelési rendszer megvalósítása. Mindezeket figyelembe véve a középiskola kiteljesítése legkorábban 18-20 év múlva lehetséges.

A közoktatás második szakaszának fejlesztése épít a korábbi évfolyamok programjainak eredményeire. Közismert, hogy a középiskola problémáinak forrásait az alsó szinteken kereshetjük, ezért az egységes közoktatás kiteljesítése mindenekelőtt az iskola előtti és az iskola kezdőszakaszának sikeres átalakításán áll vagy bukik. A jó indulás – a tanuláshoz szükséges alapvető készségek és képességek megfelelő szintű kifejlesztése – elengedhetetlen feltétele annak, hogy a felső évfolyamokon eredményesebb legyen az oktatás, csökkenjen a lemorzsolódás. A kiépülő mérési-értékelési rendszer konkrét funkciót kap, ha a középiskola befejezésére irányuló tanulmányi előrehaladást tekinti viszonyítási alappal. A felső évfolyamok (8. és 10.) értékelési rendszerét és az érettségit közös elvek alapján lehet fejleszteni. A közoktatás második szakaszának fejlesztése összhangban van a tanárképzés fejlesztésére tett javaslatokkal. A közoktatás második szakasza az a sáv, amelyre a mesterszintű tanárképzés képesít, így fejlesztése feltétele a középfok kiteljesítésének.

A VÁRHATÓ HASZON ÉS KOCKÁZATOK

A középiskola befejezése lényegében a lemorzsolódás megakadályozását jelenti. A képezhetőség és átképezhetőség magasabb szintje a munkaerőpiacon mutatkozhat meg közvetlen haszonként. Emellett felsorolható mindaz a többlet, amit az OECD elemzéseiben a tanulási társadalmi hasznaként értelmez (social outcomes of learning).

A javasolt fejlesztéseknek nincsenek ismert mellékhatásai. Tekintettel arra, hogy a javaslatok közvetlen kedvezményezettjei a társadalom elesett, érdekérvényesítésre legkevésbé képes rétegeiből kerülnek ki, nem lehet számítani a megvalósításban közvetlenül érdekelték támogatására sem. A természettudományos nevelés pozíciójának erősítése körül szakmai konszenzus van kialakulóban. Szélesebb körű támogatásra számíthat a természettudomány-érettségi javasolt bevezetése is.

A javaslatok megvalósítása rövid távon sérti a jelenlegi szelektív rendszer fenntartásában érdekelt intézmények érdekeit. A választható érettségi vizsgatárgyak kidolgozásában bizottsági tagok sokasága vesz részt, a megszüntetés ebben a körben várhatóan nem lesz népszerű.

PANZIÓ AZ ALPOKALJÁN DIÁKOKNAK, TANÁROKNAK

*Nyugat-Magyarországon, a gazdag történelmi hagyományokkal rendelkező, sajátos hangulatú kisvárosban, Kőszegen található az Alpokalja Panzió, ahová egyre több iskola diákjai látogatnak el. Nemcsak néhány napos kirándulásra, hanem erdei iskolaként is igénybe veszik. A panzió lehetőségeiről, feltételeiről kérdeztük meg **Jeszenszky Zsuzsa** pedagógust, aki huszonöt évi tanítást követően lett a szervezője az objektumnak.*

1. Pontosan hol fekszik és milyen feltételekkel rendelkezik az objektum? Milyen módon lehet elérni, helyet igényelni?

- Az **Alpokalja Panzió-Éttermet** férjessel, **Baka Gézával** közösen vezetjük, Kőszegen, az osztrák határ közelében. Épületünk mögött folyik a Gyöngyös-patak, ahová az őzikek, nyulak járnak inni. Az étteremből, a teraszról és a szobák ablakaiból csodálatos kilátás nyílik a Kőszegi-hegységre, az Írott-kő csúcsára.

Panzióink a történelmi belvárostól másfél km-re, a város Szombathely felőli, fákkal, zöldterületben bővelkedő szélén található. Egész évben üzemelünk, mivel szobáink fűthetőek. A hely kiválóan alkalmas mind családok elszállásolására, mind konferenciák, rendezvények megtartására, mind aktív kikapcsolódásra, pihenésre. A téli sportok szerelmeseinek az osztrák sípályák (pl. a Semmering) is elérhető közelségben vannak.

A panzió **2 épülettel** várja az ide látogatókat. **A főépület 13** (9 db kétágyas, 4 db háromágyas), az **új épületünk 14** háromágyas szobával rendelkezik. Szobáink fürdőszobások, televíziósak, s az új épületben telefonnal, hűtőszekrényel is fel vannak szerelve. A legtöbb szobában pótágy is elhelyezhető. Az épület előtti **parkolónk** 40 személygépkocsi és 4 autóbusz befogadására alkalmas.

Vendégeink igényeit figyelembe véve bővítettük szolgáltatásaink körét **szauzával, pingpong-asztallal és nem utolsósorban kiskönyvtárral**. A panzió mögött található egy kis játszótér, mely a gyermekek számára teszi vonzóvá az itt töltött időt.

Éttermünket a kitűnő konyha, a bő választék, az udvarias kiszolgálás és a kedvező árak jellemzik. Étlapunkon a házias és a magyaros konyha finomságain túl a hal- és a vadételek is megtalálhatók. Több különteremmel rendelkezünk: kistermünk 40 fő, nagytermünk 60 fő, rendezvény-, konferenciatermünk 80-90 fő befogadására képes. Nyáron teraszunkon, mely fedett, 70 fő részére tudunk helyet biztosítani.

Panzióink már több ízben elnyerte „Az Írott-kő Natúrpark által elismert szálláshely ill. vendéglátóhely” címet.

A kiegészítő programok megszervezéseiben szívesen nyújtunk segítséget.

Panzióinkban 24 órás portaszolgálatot tartunk, így minden nap-szakban elérhetőek vagyunk a 94/ 360-056 telefonszámon vagy alpokaljapanzio@alpokaljapanzio.hu e-mailcímen.

Panzióink weboldalán, www.alpokaljapanzio.hu, közvetlen módon is lehet szállást rendelni ill. képeket láthatnak szobáinkról, éttermeinkről, ajánlott programjainkról.

2. Mit kínál a panzió a tanulók és a felnőttek számára? Melyek a legnépszerűbb lehetőségek?

- Több foglalkozást elsősorban általános iskolás gyermekek részére állítottunk össze. Azt reméljük, hogy ezzel a pedagógusok válláról is leveszünk egy picit számtalan terhükből. Nagyon szeretem a gyerekeket – 25 évig tanítottam –, ezért itt, a panzióban is igyekszem megtalálni a lehetőséget, hogy minél több gyerekcsoport jöjjön hozzánk. Akik nálunk jártak, mind a felnőttek, mind a gyerekek, elismerően szóltak az iskolai tananyagra épülő programok sokszínűségéről, a szobák és az ételek minőségéről.

A legkedveltebb az 1532-es kőszegi ostrom témájára épülő történelmi játszótérünk, melyben korabeli török-magyar viseleteket, fegyvereket készítünk, kicsit a török-magyar ételek világába is belekóstolunk, s eközben személyes tapasztala-

latokra építve kiszélesítjük a gyermekek iskolában szerzett ismereteit múltunkról. A csúcspont: a Jurisics-vár falai alatt „megvívjuk” a történelmileg hű, koreografált csatát. Természetesen a szabadidős tevékenységek is helyet kapnak az itt töltött napok időrendjébe, pl. fürdés, kalandpark, túrák...

Erdei iskolánk fő célja a környezettudatos magatartás kialakítása. Találkozhatnak a gyerekek a Kőszegi-hegység növény-, és állatvilágával; néhány gyógynövényrel, s gyógyító hatásaikkal; a tanulók vizsgálatokat végeznek a víz és a levegő különböző tulajdonságainak megfigyelésére; interaktív, csoportos foglalkozások keretein belül megismerkednek a klímaváltozás okaival, s azt is megtanulják, hogy ők személy szerint mit tehetnek a káros hatások ellen. Kiszámíthatják saját ökológiai lábnyomukat, felhívjuk figyelmüket az újrahasznosítás fontosságára, hogy ennek belátásában személyesen is érintve legyenek, ajándékot készíthetnek újrahasznosított alapanyagokból...

Az idén, a Haydn-év programjaihoz csatlakozva, megkerestünk néhány iskolát, ahol a zene kiemelt szerepet tölt be, s figyelmükbe ajánlottuk magunkat. Voltak iskolák, ahol a gyermekek jutalomként kapták a kirándulást, voltak olyan bátor iskolák, akik összefogva nagyszabású koncertet adtak Eisenstadtban, a Haydn-teremben. Néhány zeneiskola tanári karának is felkeltette érdeklődését programunk, s nagy örömmre ők is nagyon elégedetten, élményekben gazdagon tértek haza.

Természetesen a felnőttekről sem feledkezünk meg. Munkahelyi közösségek számára dolgoztunk ki csapatépítő tevékenységeket. Nyugdíjas egyesületek, természetjáró csoportok szintén szívesen jönnek ide, hogy a Kőszegi-hegységet behálózó számtalan túraútvonalat bejárják. Nagyon szívesen fogadjuk azokat is, akik inkább családjukkal szeretnének Kőszegre látogatni, s ha igénylik, ellátjuk őket információval a környék látnivalóiról, érdekességeiről.

Amit még szeretnék megemlíteni: az osztrák határ közelsége felkeltette néhány, német nyelvet tanító pedagógus figyelmét. Évente nyelvi tábort szerveznek, melyben délelőttként az egyik határmenti osztrák iskolába viszik a gyerekeket, délután pedig különböző szabadidős lehetőségeket kínálnak nekik.

Programjainkat többnyire egyhetes időtartamra dolgoztuk ki, de akik nem tudnak ennyi időre eljönni, nyugodtan kiválaszthatják külön is a nekik leginkább tetsző elemeket!

3. Az eddigi tapasztalatokra támaszkodva melyek a további terveik?

- Elsődleges célunk, hogy az iskolák továbbra is el tudják hozni tanítványaikat. Sajnos ez egyre többször ütközik nehézségbe. A pályázati kiírásokat figyelemmel kísérve, igyekszünk a pedagógusokat tájékoztatni a lehetőségekről.

Több témakörön is gondolkodunk, melyekkel tovább szeretnénk szélesíteni a választékot, pl. olvasótábor, az Európai Unió népeinek tábora...

Elsődleges célunk a jövőben is, hogy a hozzánk látogatókkal ugyanolyan közvetlen, szinte baráti viszony alakuljon ki, mint eddig, s jó hírünket öregbítve, továbbadják kollégáinknak, ismerőseinknek névjegyünket.

Ezzel a címmel a sajtóorgánumban tallózva a velünk vagy rólunk készült írásokból közlünk összeállítást. Így egyrészt – csokorba gyűjtve – áttekintést kaphatunk arról, hogy milyen információk jutottak el gondfajnkról, eredményeinkről a társadalomhoz, másrészt azt is láthatjuk, melyek azok a lényeges problémák, törekvések, amelyek még nem vagy nem kellő módon váltak ismertté. Egyszerre célunk tehát a tájékoztatás és tájékozódás.

NÉPSZAVA

(2009. IX. 24.)

PSZ: akciók a költségvetés ellen

Tiltakozó akciót szervez október első hetében a Pedagógusok Szakszervezete (PSZ) az oktatást érintő költségvetési megszorítások ellen. Ekkor minden megyében fórumot tartanak, amelyre meghívják az országgyűlési és az önkormányzati képviselőket, a közoktatás valamennyi dolgozóját, az szülőket, hogy közösen tiltakozzanak az ellen a szemlélet ellen, amely a jövőbe való befektetés helyett egyszerű kiadásnak tekinti az oktatásra szánt összeget. Ezekon a fórumokon indítják el aláírásgyűjtő akciójukat is, az íveket október végén juttatják el az illetékesekhez. Ahogy *Galló Istvánné*, a PSZ elnöke fogalmazott, az elvonások nem a gyerekek érdekeit szolgálják, inkább az esélyegyenlőtlenséget erősítik tovább. A PSZ azt várja, hogy akciójukhoz a társszervezetek is csatlakoznak. (...)

MAGYAR HÍRLAP

(2009. IX. 29.)

Betelt a pohár a kismizmizett pedagógusoknál

Kihátrált a kormányt eddig csak elvétve bíráló Pedagógusok Szakszervezete a PDSZ által kezdeményezett, a jövő évi költségvetés megszorításai ellen tiltakozó akció mögött. (...)

Demonstráló magyar pedagógusok

(...) Nyilatkozatban tiltakozott a Pedagógusok Szakszervezete a 2010-es költségvetési tervezet oktatást érintő megszorításai miatt. A PSZ álláspontja szerint a kedvezményes étkeztetés, az alapfokú művészetoktatás támogatásának csökkentése miatt súlyosan sérül a gyermekek mindenek feletti érdeke. A szervezet úgy véli, az elvonások miatt több lesz az éhező gyermek, kevesebben veszik igénybe az intézményi étkeztetést, pedig sokaknak ez volt az egyedüli lehetőségük, hogy rendszeresen táplálékhoz jussanak. A Pedagógusok Szakszervezete attól tart, az óvodai és a napközis ellátást igénylő gyermekek számának csökkenése újabb pedagógusok elbocsátásával jár majd. Továbbá a szervezett délutáni foglalkoztatások hiányában nő a felügyelet nélkül az utcán csellengő gyermekek száma. A PSZ tiltakozik amiatt is, hogy az oktatás minőségét erősen befolyásoló pedagógus-továbbképzések és a szakvizsgára fordítható pénz csak halvány töredéke az eddig is kevésnek bizonyuló összegnek. Az uniós pályázatokból sem pótolhatók az elvont összegek, mert ezek felhasználása kötött, és ilyen jellegű célokra nem igényelhetők. (...)

(2009. X. 8.)

Rengeteg pénz lehetne spórolni az oktatásban

Tiltakozik a jövő évi költségvetés szakképzést érintő megszorításai ellen a Pedagógusok Szakszervezetének Budapesti Szakoktatási Szervezete. *Pécsi Ágnes*, a szervezet titkárhelyettese

lapunknak hangsúlyozta: a kormány a normatívákön akar csökkenteni, miközben számos olyan indokolatlan kiadás van, amelynek mellőzésével spórolni lehetne az oktatásban. Egyszerű példaként említette az érettségiken tapasztalható irdatlan papírpazarlást. „A diákok régen kaptak négy üres lapot, és azon oldották meg a feladatokat, ma azonban 16-18 oldalas nyomtatott ívek segítségével teszik ugyanezt” – mondta a titkárhelyettes. A tételeket biztonsági örrökkel örítetik páncélszekrényekben, s a nyomdai előállítás is hatalmas pénzt emészt fel – folytatta a sort. Eközben a röntgenasszisztensek nem gépeken gyakorolnak, hanem vonalzóval oktatják őket a sugarak terjedésére – tette hozzá. Pécsi szerint a felesleges intézmények és szakképzéssel foglalkozó szervezetek bezárása is számottevő megtakarítást eredményezne, hiszen ma már hatvan olyan szakma van, amelyhez nem is kell vizsgát tenni.

A titkárhelyettes aláhúzta: a szakképzésben rengeteg pénz folyik magánzsebekbe, olyan iskolákhoz például, amelyek beszedik a tandíjat, de semmilyen garanciát nem nyújtanak a képzéshez. „A szakértőket vissza kellene küldeni a szakmunkásképző intézetekbe, a költséges tanulmányok helyett pedig mi, szakképzésben dolgozók ingyen megmondanánk, mit hogyan kell csinálni” – mondta Pécsi Ágnes.

MAGYAR NEMZET

(2009. IX. 29.)

Hiller Istvánt elzárták a pénzesapoktól Tüntet a PSZ

Nagygyűléseket szervez a Pedagógusok Szakszervezete (PSZ) a jövő évi költségvetés oktatást érintő fejezetei miatt – tette közzé honlapján az érdekvédelmi szervezet. A PSZ a jövő évi költségvetési törvény (...) újragondolását követeli a kormánytól. A tiltakozó megmozdulásokra országgyűlési és önkormányzati képviselőket hívnak, s várják a szülőket és a közoktatási intézmények munkavállalóit is.

KÖZNEVELÉS

(2009/32. szám)

A helyét kereső szakszervezet

(...) Kétségtelen, hogy a köztársaság kikiáltását követően a korábrinál merőben más gazdasági, társadalmi helyzet alakult ki hazánkban, miképpen az is kétségtelen, hogy ehhez az új helyzethez nem könnyű alkalmazkodnia a szakszervezetnek, áme mégis csak eltelt húsz esztendő. Miért olyan nehézkes a szakszervezet új stratégiájának a kidolgozása? Ez volt a témája annak a Pedagógusok Szakszervezete székházában rendezett kerekasztal beszélgetésnek, amelyen *Galló Istvánné*, a Pedagógusok Szakszervezete elnöke, *Kertész Ágnes*, a Pedagógusok Demokratikus Szakszervezetének elnökségi tagja, a Budapest lágymányosi Bárdos Lajos Általános Iskola és Gimnázium tanára, illetve *Becz György*, a budaörsi Illyés Gyula Gimnázium testnevelő tanára vett részt.

Kertész Ágnes: - A stratégiánk jó, legfeljebb finomításra, az új helyzetekhez történő alkalmazkodásra szorul. Megjegyzem, sikernek tartom, hogy húsz év alatt sikerült megőrizni a pluralizmust a szakszervezeti területen is. (...) Nagyon hittük, hogy tárgyalással feloldhatók a nézeteltérések, megoldhatók a problémák. Sztrájkhoz eddig is és ezután is akkor folyamodtunk, és folyamodunk, ha már nem tehetünk mást. (...) Nagyon gyakran az érdekegyeztetés elmaradása, hiánya van a sztrájk mögött. (...)

Galló Istvánné: - A tavalyi, 18. kongresszusunkon megfogalmazottak szerint a társadalomban, a gazdaságban, a politikában lezajlott folyamatokhoz hozzá kell igazítani szakszervezetünk stratégiáját. Két évtized fő törekvésének a munkahelyek megtartását tartottuk. Az eredménnyel nem vagyunk elégedettek. A társadalom megosztottsága, az ország gazdasági, szociális helyzete hatással van a szakszervezeti szolidaritásra. Az oktatás költségvetési tételeinek folytonos megnyirbálását, a megszorító intézkedéseket csak részben indokolja a gyereklétszám erős csökkenése.

- *Mindezek fényében újragondolták szerepüket?*

- Igen, el kell döntenünk, milyen viszonyt alakítsunk ki a pártokkal, a hatalommal, a társzervezetekkel, a szakmai szervezetekkel. Ami a tartalmi, módszertani munkát illeti, szervezetünk mindig egyeztetett távol tartani magát a pártoktól, ugyanakkor támogatott és támogat minden, a miennkel egybevágó törekvést. Együttműködünk az ágazati szakszervezetekkel, de nem támogatunk politikai indíttatású kezdeményezést. Elsősorban a tárgyalás híve vagyunk. Az említett stratégiai, tartalmi és módszertani váltás hosszú folyamat. Két évtized arra volt elég, hogy a szakszervezet keresse a helyét az új helyzetben. (...) Ma egy közszolgálati pedagógus szakszervezetnek olyan erősnek kell lennie, mint amilyenek a klasszikus munkavállalói érdekvédők voltak annak idején. (...) Egyre nagyobb hangsúlyt kap munkánkban a szakmai érdekvédelem. Célunk, hogy megszülessen egy hosszú távú oktatáspolitikai koncepció. Kidolgozásában szívesen vállal szerepet a szakszervezetünk. Szakmai egyetértéssel kialakított, kiszámítható, a megvalósításra garanciát is magában foglaló koncepcióra gondolok.

Becz György: - Sajátos helyzetű a mi iskolánk, hiszen mind a bérézést, mind a dologi ellátottságot tekintve jól állunk. (...) Nincsenek érdekvédelmi problémák. (...) Alapító tagja vagyunk az Önfeljesztő Iskolák Egyesületének, az egyesület rendszeresen tart továbbképzéseket, fórumokat, megbeszéléseket, amelyeken érdekvédelmi témák is terítékre kerülnek.

Kertész Ágnes: - Húszéves szakszervezeti múltam tapasztalata, hogy a bajban minél tájékozottabb egy kolléga, annál inkább fordul a szakszervezethez segítségért. (...) Mellesleg az is tapasztalat, hogy az öntudatos pedagógusokból álló tantestületet komolyan veszi az igazgató. Áll

ez a szakszervezeti tisztségviselőre is. Partnerének tekintik.

Galló Istvánné: - Az a baj, hogy a munkáltatók, a képviselők nem ismerik az Alkotmánynak azt a passzusát, amely kimondja, hogy Magyarországon a munkavállalók érdekeit egyedül és kizárólag csak a szakszervezetek képviselhetik. (...)

- *Van itt egy furcsaság. Az nevezetesen, hogy az igazgató a szakszervezeti képviselő munkaadója is. Munkaadója intézkedését kritizálja?*

Galló Istvánné: - Tisztségviselőinket, alapszervezeti titkárainkat hatóságok alapképzésen készítjük fel a tennivalókra, iskolai, területi érdekvédők munkájukra. Tudatosítjuk velük, hogy ők nem alárendeltjei, hanem egyenrangú partnerei az igazgatónak az érdekvédelmi, szakmai munkában.

Becc György: - (...) Úgy látom, nem csak az igazgatók, a fenntartók, a politikusok se veszik igazán komolyan a szakszervezeteket. Ha az iskola által adott, az iskolában megszerzett tudásnak nagyobb lenne a társadalmi becsülete, akkor talán a szakszervezetek tekintélye is nőne. (...) Abban azonban bízom, hogy a szakmai, érdekvédelmi és az oktatáshoz valahogyan kötődő civil szervezetek, együtt rá tudnánk venni a politikusokat, hogy ne csak beszéljenek az oktatás prioritásáról, valóban úgy is kezeljék.

Kertész Ágnes: - (...) A kormányok valamilyen érdektől vezérelve igyekeznek egymással szembeállítani a szakszervezeteket, a szóban forgó kettőből az egyiket a bal, a másikat a jobb oldalhoz sorolva. Baj, ha a szakszervezetek ennek megfelelően viselkednek, ahelyett, hogy egymás kezét fogva harcolnának a közös célért. (...)

Galló Istvánné: - (...) Valóban léteznek a PDSZ-t és a PSZ-t ilyen színben feltüntető felsőbb politikai körök. (...) De ettől még nem igaz, hogy a két szervezet sem tiszteli eléggé egymást. (...) Egyébként mi merjük vállalni a baloldaliságot, csak nem párthoz, pártokhoz kötve, hanem attól, azoktól függetlenül.

Becc György: - Szerintem a párbeszéd is azért van mélyponton, mert a politika saját céljaira használja fel a szakszervezetet. De ezt nem csak én mondom, ez a szakma, a pedagógusok többségének véleménye.

Kertész Ágnes: - Kétségtelenül van ilyen vélemény. (...) Sajnos nehéz továbblépni, mert a kormánnyal történő egyeztetés egyelőre mélyponton van.

- *Ha mégis sor kerül az egyeztetésre, akkor sokszor hallani, hogy nincs súlya a szakszervezetnek, kevesen állnak mögötte, ritkás a tagság. És valóban, a PSZ-tagok száma nem éri el a százezeret, a PDSZ-é a háromezret. Lehet így érdeket érvényesíteni egyeztetéskor?*

Galló Istvánné: - A közszolgálati szakszervezet erejét a taglétszám határozza meg. Mi reprezentáljuk a közoktatásban dolgozókat. Nyilván nőne a taglétszám, ha nem lennének ekkora különbségek az iskolák között. (...) Ilyen helyzetben kiszolgáltatottabb a tanár, nagyobb szüksége lenne szervezetszerepre, szakszervezeti tagságra, de missziós munkája közben erre alig van ideje gondolni.

Kertész Ágnes: - (...) Azt mondom, az érdekérvényesítés az önérdék érvényesítésével

kezdődik. (...) A tájékozott tanár előbb vagy utóbb belátja a szervezetszerepre előnyét. (...)

FEJÉR MEGYEI HÍRLAP

(2009. IX. 25.)

Az oktatástól most nem szabadna pénzt elvonni

Az oktatási ágazatból mintegy 60 milliárd forint kivonását tervezi a kormány a jövő évi költségvetésben. A pedagógusok tiltakoznak, s ennek nyilvánosan is nyomatékot akarnak adni.

A Pedagógusok Szakszervezete (PSZ) testülete szeptember első heteiben tartják tanévnyitó értekezleteiket, erre került sor a minap Székesfehérváron is. Az eseményen részt vett az országos szervezet elnöke, **Galló Istvánné**, aki elmondta: a szakszervezet országos vezetősége arról döntött, hogy október első heteiben valamennyi megyében nagygyűlést szerveznek, amelyen a parlamenti, az önkormányzati képviselők, a közoktatási dolgozók és a szülők részvételére is számítanak. (...)

Galló Istvánné reméli, hogy elég sok embert meg tudnak mozgatni, a döntéshozókat pedig rábresztük arra, szemléletváltásra van szükség a döntéshozók részéről, akiknek az oktatást megtérülő befektetésnek kellene tekinteniük. Tudják, hogy a jelen gazdasági helyzetben szükségesek megszorítások, de az oktatási ágazattól most nem szabad pénzt elvenni. (...)

Gallóné szerint a tervezett elvonások mindegyike igen súlyosan érintené a közoktatást, és éppen az állandóan hangoztatott színvonal-emelkedés ellen hatnának.

HAJDÚ-BIHARI HÍRLAP

(2009. IX. 25.)

„Az oktatásra szánt pénz befektetés”

Nagygyűlésekkel szeretne felhívni a döntéshozók figyelmét a Pedagógusok Szakszervezete arra, hogy az oktatást ne csupán kiadási tételnek nézzék, hanem befektetésnek, mely a jövőben sokszorososan megtérül. Mindezt **Galló Istvánné**, a szakszervezet elnöke mondta el lapunknak, amikor azt kérdeztük tőle, mit tesznek, mit tudnak tenni annak érdekében, hogy valamelyest enyhítsék az oktatási ágazat tervezett megszorításait. (...)

Galló Istvánné szerint lehet módosítani a költségvetést, a kormánynak van valamennyi mozgáster. (...) Hozzátette: a kormánnyal folyamatosan egyeztetnek, sztrájkra csak akkor gondolnak, ha a tárgyalások nem vezetnek eredményre.

TOLNA MEGYEI NÉPÚJSÁG

(2009. IX. 9.)

Nem biztos, hogy boldog lesz az új év Az elnök rossz híreket hozott, de még nem vehetők készpénznek

Boldog új tanévet kívánt a pedagógusoknak a Pedagógus Szakszervezet (PSZ) országos elnöke a tegnapi, Székszárdon rendezett szakszervezeti tanácskozáson. **Galló Istvánné** szavaiból azonban kitűnik: nem biztos, hogy boldog lesz ez az új esztendő.

A PSZ elnöke számos, a kormányzati tervekben szereplő, a közoktatást negatívan érintő rossz hírrel érkezett. Ezek között szerepel,

hogy a csoportlétszámok az eddigi 20 százalék helyett 30 százalékkal lehetne engedéllyel túllépni, ami akár 39 gyereket jelenthetni egy osztályban. A művészeti oktatásban emelnék a térítési díjat, csökkentenék az óraszámot. A nem rászoruló gyerekek esetében többet kellene fizetni az étkezésért, igaz, a rászorulóknak hetedik évfolyamig ingyenes lenne az étkezés. Évi 14 ezerről 4 ezer forintra csökkenne az a támogatás, amit a pedagógusok szakirodalom vásárlására költhetnek. (...)

Egy évvel elhalasztanák az óvodai helyek bővítését. Az oktatás tárgyi feltételeinek biztosítását előíró kötelező eszköz- és felszerelési jegyzéket felfüggesztenék, a minőségbiztosítási feladatok finanszírozása a minisztériumtól az önkormányzatokhoz kerülne. (...) Ezek az elképzelések tárgyalási alappal tekinthetők, döntés még nem született róluk, így még változhatnak is.

A tanácskozáson **Fülöpné Szűcs Mária**, a PSZ Tolna megyei elnöke egyebek között hangsúlyozta: (...) szerinte félő, hogy amely forrásokat a válságra hivatkozva egyszer elvesznek erről a területről, azokat később sem adják már vissza.

ELEKTRONIKUS SAJTÓ

Az elektronikus sajtóban többször is volt lehetőségünk az aktualitásokra reagálni, illetve véleményünket nyilvánítani.

2009. 09. 11.

ATV, Klubrádió, Radiocafé: a tanárkérdésről, költségvetési megszorításokról nyilatkozott a PSZ elnöke.

2009. 09. 25.

ATV, „Egyenes beszéd”: hosszabb beszélgetés készült **Galló Istvánné**val a szakszervezetek közötti együttműködésről és a költségvetési törvénytervezet oktatást érintő megszorításairól.

2009. 10. 01.

m1, „Ma reggel”: a műsor foglalkozott – az elnök asszony részvételével – a költségvetési törvénytervezettel és az ezzel kapcsolatos PSZ-akciókkal.

2009. 10. 06.

m2, Kossuth Rádió, „Napközben”: a műsor csaknem egy órát szánt az iskolai agresszióknak. Az adás meghatározó résztvevője és az eddigi PSZ-kezdemenyvezések ismertetője **Galló Istvánné**, szervezetünk elnöke volt.

Jelentős érdeklődést vívtak ki maguknak a tanévnyitó értekezletek a helyi és regionális műsorközölők adásaiban. Az alábbiakban közöljük, mikor, hol voltak láthatók-hallhatók ezek a tudósítások, beszámolók, összeállítások, melyekben megszólalt a PSZ elnöke, alelnöke: **Szabó Zsuzsa**, illetve az adott esemény házigazdája is.

2009. 09. 22.

Győr: körzeti rádió, a két városi televízió.

2009. 09. 23.

Debrecen: körzeti rádió, körzeti televízió, városi televízió.

2009. 09. 24.

Székesfehérvár: városi rádió, a két városi televízió.

2009. 09. 24.

Szolnok: városi televízió.

Összeállította: **Juhász Olga**

AZ UTOLSÓ TOLLVONÁS

Rendszeresen lapunk végén, a komoly témájú cikkek feloldásaként lát napvilágot az *Innen-onnan* című színes-szórakoztató összeállítás. Ez a mostani az újságíró **Árok Antal** utolsó munkája. Témája időszerű, egyúttal hozzá oly közel álló: a szőlő, a szüret, a bor dicsérete. És itt is, mint korábban oly gyakran, „Tónink” verset idéz.

De nem csupán az újság hasábjain tett ezt szívesen. Bármikor, ha alkalom kínálkozott (kitüntetettek köszöntése, névnap, születésnap, egyéb jubileum, társas összejövetel stb.), mindig mondott verset. Sokszor mosolyogtunk, ha ismételte ugyanazt a pajzán, tréfás strófát.

Ahogy *Kosztolányi Dezső* költeményében áll, bennünk is a hétköznapi ember képe marad meg róla: ahogy mindig sietett, párosával vette a lépcsőfokokat, mosolygott, derűs volt, jókedvű, büszkélkedett borával és koccintott velünk. Nekünk a kedves kolléga, a jó munkatárs, – ha szabad ezt mondani – a barát él emlékeinkben. Azért búcsúzunk Kosztolányi soraival, mert ő is ezt a verset választotta volna...

*Munkatársai a szerkesztőségben
és az Országos Irodában*

Kosztolányi Dezső: Halotti beszéd

Látjátok feleim, egyszerre meghalt
és itt hagyott minket magunkra. Megcsalt.
Ismertük őt. Nem volt nagy és kiváló,
csak szív, a mi szívünkhöz közel álló.
De nincs már.
Akár a föld.
Jaj, összedőlt
a kincstár.

Okuljatok mindannyian e példán.
Ilyen az ember. Egyedüli példány.
Nem élt belőle több és most sem él,
s mint fán se nő egyforma két levél,
a nagy időn se lesz hozzá hasonló.

Nézzétek e főt, ez összeomló,
kedves szemet. Nézzétek, itt e kéz,
mely a kimondhatatlan ködbe vész
kővé meredve,
mint egy ereklye,
s rá ékírással van karcolva ritka,
egyetlen életének ősi titka.

Akárki is volt ő, de fény, de hő volt.
Mindenki tudta és hirdette: ő volt.
Ahogy szerette ezt vagy azt az ételt,
s szólt, ajka melyet mostan lepecsételt
a csönd, s ahogy zengett fülünkbe hangja,
mint vízbe süllyedt templomok harangja
a mélybe lenn, s ahogy azt mondta nemrég:
„Édes fiacskám, egy kis sajtot ennék”,
vagy bort ivott és boldogan meredt a
kezében égő, olcsó cigaretta
füstjére, és futott, telefonált,
és szötte álmát, mint színes fonált:
a homlokán feltündökölt a jegy,
hogy milliók közt az egyetlenegy.

Keresheted őt, nem leled, hiába,
se itt, se Fokföldön, se Ázsiába,
a múltba sem és a gazdag jövőben
akárki megszülethet már, csak ő nem.
Többé soha
nem gyúl ki halvány-furcsa mosolya.
Szegény a forgandó tündér szerencse,
hogy e csodát újólá megteremtse.

Édes barátaim, olyan ez éppen,
mint az az ember ottan a mesében.
Az élet egyszer csak őrája gondolt,
mi meg mesélni kezdtünk róla: „Hol volt...”,
majd rázuhant a mázsás, szörnyü mennybolt,
s mi ezt meséljük róla sírva: „Nem volt...”
Úgy fekszik ő, ki küzdve tört a jobbra,
mint önmagának dermedt-néma szobra.
Nem kelti föl se könny, se szó, se vegyszer.
Hol volt, hol nem volt a világon egyszer.

A borivó tízparancsolata

1. Bort sohase igyál éhgyomorral!
2. Bor előtt ne egyél édes ételeket!
3. Légy figyelemmel a bor megfelelő hőmérsékletére! Legmegfelelőbb a 9–11 °C-os természetes pincehőmérséklet, a vörösbornál a szobahőmérséklet: 16–20 °C.
4. Ügyelj a palackos bor helyes felbontására! Utána tiszta kendővel töröld meg a palack nyílását.
5. Bort mindig lassan igyál!
6. Apró kortyokban élvezd a bort!
7. Nemes fajtort ne keverj vízzel!
8. Tarts mértéket a borivásban!
9. Jobban ízlik a bor, ha eszel közben valamit! (Téliszalámi és ementáli jellegű sajt után közvetlenül rendszerint keserű a bor, míg a dió, mandula és mogyoró után édes.)
10. Amikor egy pohár magyar bort veszel a kezébe, hogy fehér abrosz mellett jókedvbe álmódod magad, gondoldj arra egy pillanatig, mennyi fáradságos, verejtékes munka van ebben a pohárnyi borban, és hogy minden elfogyasztott fűrt szőlő vagy pohárka bor a szőlőművelő munkásnép számára egy-egy darab kenyér.

A bor filozófiája

Bárhoh ihasz, csak ne rejtőzz el soha. (...) Bárhoh ihasz, de mindenütt légy öntudatos és szemérmes, mert a kettő egy. Nyáron igyál a kertben a fa alatt vagy a verandán, ha nagy a forróság, a hűs szobában vagy a pincében. Légy gondtalan. Nem szabad a homályban élni. Mindig mondd: most bort iszom. Ne tagadd le magad elől, s akkor nem lesz baj. Mindazt, amihez kedved van, tedd meg. Ne tagadd meg magadtól főként a szerelmet. És a bort. Ha így élsz, akkor leülhetsz az országút szélére, előveheted kulacsodat és ihasz, és helyesen fogsz cselekedni.

A hónap névnapja: Brigitta, Gitta

Eredete: brigh (kelta). Névnap: október 11. Változatok: Brigitte, Birgit, Bridget, Brígida. Jelentése: erő.

Brigitta merészen nagy terveket sző és akár lehetetlennek látszó célokat is kítűz maga elé, amiket csodával határos módon, akaraterővel, kitartással, és itt-ott a Gondviselés segítségével megvalósít. Vonzó, finom lelkű, érzékeny, ám közben sziklaszilárd, törhetetlen, mint a legjobb acél. Ha el akar érni valamit, nem ismer félelmet, sem fáradságot, ugyanakkor lenyűgöző ártatlansága és bája hozzásegíti, hogy támogassák. Igaz, ritkán vesz ilyesmit igénybe, mert jobban szeret önérejtőből boldogulni. Brigitta azonban, bárhogyan diadal-maskodik végül, soha nem feledkezik meg azokról, akik jók voltak hozzá, és alkalmasint azokról sem, akik rosszak: az előbbieket mindig kedvesek lesznek a szívének, az utóbbiakról örökre elfordul. Párkapcsolataiban rendkívül toleráns, de a tisztességtelenséget nem tűri el: ha megcsalják vagy egyéb áruulást követnek el ellene, végleg szakít. Meleg szívű, lelkiismeretes feleség és anya. Gitta hasonló természetű, de fogékonysága nem annyira esztétikai, inkább tudományos jellegű; vaslogikával rendelkezik, kedvenc területe a zene és a matematika.

A hónap viccei

Veszélyes hasonlat – Mondja, főúr, tiszta ez a bor? – kérdi a vendég az étteremben. – Olyan tiszta, uram, mint az ön álmainak asszonya – felel a pincér költőien. – Igen? Akkor talán inkább sört kérek.

Borozó – Csapos úr! Adjon nekem egy liter bort, de ne kancsóba! – Hát mibe kéri? – Hítelbe!

Számár – A fiatal plébános az alkoholizmus ellen prédikál a kis falusi templomban: – Még az állat is tudja, mi a helyes cselekedet. Megkérdem tőletek: ha a számár elé teszünk egy vödör bort és egy vödör vizet, melyiket fogja választani? – A vizet! – válaszolnak kórusban a hívők. – És miért? – Mert számár! – zúg a kórus.

Újbor-óbor – Szerinted az óbor vagy az újbor a jobb? – Természetesen az óbor. – Szerintem pedig az újbor. – Miért? – Mert ha az óbor volna a jobb, már újkorában megittuk volna.

Október – Mustóber

Magyarországon szeptember-októberben zajlik a szüret. Az ősz legfontosabb gazdasági és egyben társadalmi eseménye. Ez, mint tudjuk, nem új keletű, hiszen már idősámításunk előtt is aktívan gyakorolták. Hazánkban a szüret a XVI-XVII. században igazi sátoros ünnep volt, amelyre még a hadviselő vitézek is hazajöttek, sőt, a bortermelő városokban a törvénykezés, az iskolákban pedig a tanítás is szünetelt, mert a lakosság apraja-nagyja a szőlőhegyeken tartózkodott. Ilyenkor megélenkült a szőlőhegy. A szüret általában zajkeltéssel indult. Dobszóval vagy pisztolydurrogatással jelezték a munka kezdetét. A szedők görbe késsel vagy metezőollóval vágják le a fűrt és tették egy gyűjtőedénybe, amely vidékenként változott. Lehetett vödör, kézi puttony, szedőkosár. Amikor megtelt, kiállítottak a puttonyosnak, aki a hátán vitte a begyűjtött szőlőt a présházhoz. Ahol aszú szőlőt is szüreteltek, ott még egy kisebb edényt is vittek magukkal, mert a fűrt levágása után mindjárt kiválogatták az aszúszemeket. Préselés előtt összezúrták a szemeket, régen taposva, ma már darálással. Ezután kezdődhetett a borkészítés. Mindezt vidám hangulat kísérte. A munkavégzés alatt jellemző volt a tréfálkozás, az éneklés, a hangoskodás, utána azonban valódi ünneppé alakult a nap. A szüret befejeztével a munkások a hegyről levonulva szüreti koszorút vittek a vállukon. Fém- vagy fávázra aggatott szőlőfűrtökből állt, bűzával, szalagokkal, esetleg borosívvel díszítették. A szép szokást sok városban még ma is megtartják. A szüret csúcspontjaként kezdődött a szüreti bál, a jól megérdemelt mulatozás, természetesen ez is sok kedves népszokással egybekötve.

SZÜRET (részlet)

Puttonyból fűrtök zuhognak dézsákba,
ősz van, szeptember, kilobban a nyár.
Aratásra szüret, fordul az év újra,
fülledt hőség után hideg szelek fújnak,
felhők gyülekeznek, itéletidő.

Szőlőszem dércsípte bőre fonnyad.
Vágj le, taposs ránk, hadd érezzük súlyod,
taposs ránk, sajtold ki összes levünket.
Vastag bőrtünk reped a prés alatt,
szétpattan, lágyak leszünk és édesek.

Szőlő vére, vincellér verejtéke, átka,
szőlőből bor, borra őszi áldás.
Áldással teremtoje a borág gyümölcsének,
áldással te kimondhatatlanul sújtó,
préseld ki belőlünk lenyünk legjavát.

(Szántó Gábor, 2004)

SZÜRETI RIGMUS

„Nincsen annyi bor, hogy malmot hajtsunk vele,
Azért annyi van, hogy kifáradjunk tőle.
Asszonyok, menyecskék, hozzá kell most látni,
El szokott a jó bor konty alatt is kelni.

A bor tüzesítő, szerelemgerjesztő,
Fiatal lányoknak árthat mind a kettő;
No de a mai nap ők is kóstolhatják,
Pohárköszöntőjük így bátrabban mondják.”

- **Érdeklenség** – Kevesen tudják, hogy a szőlő nemcsak a jó bor alapanyaga, hanem remek gyógyszer is. Például eltávolítja a szervezetből a salakanyagokat, megszépíti a bőrt, magnézium-, foszfor- és cukortartalma energiát kölcsönöz a testnek, vitaminjai erősítik az immunrendszert, magvának a hatóanyagait ápolják a szívet és az érrendszert, tisztítják a májat. Vitaminokban is gazdag. Ugyan kevés benne a C-vitamin, de jelentős mértékben tartalmaz E-, B1- és B5-vitaminokat, amelyek a gyomorgörcsök kezelésére is alkalmasak. Ezenkívül inycsiklandozó ételek, sütemények is készíthetők belőle.
- Szerette az italt... a jámbor menyecske, s föl-főlhajtotta a kancsót, de olyankor mindig keresztet vetett rá, mégpedig nem a szájára, hanem a fenekére.
  - Miért teszed azt, te asszony? – tudakolták tőle az ismerősei.
  - Azért, mert azt tartják, hogy ördög van a borban, azt hajtom ki belőle.
  - De hát mért alatta vetted a keresztet?
  - Azért, mert ha fölötte vetném, akkor az ördög csak alulról jöhetne ki, és kárt tehetne a kancsóban, meg még a bor is kifolyna. De ha a korszó fenekére vetem a keresztet, akkor fölül illan el az ördög, és se edényben, se borban nem esik kár.Ebből is látnivaló, hogy a logikát nem a mai asszonyoknak kellett kitalálni, örökre kapták azt a régi asszonyoktól. (Móra Ferenc)
- „Az én igazi gazdagságom, hogy soha nem téveszttem össze a szénsavval oldott bort a hordóban érlelttel.” (Gérard Depardieu)
- Ki volt az első részeg ember? – A bárkájáról ismert Noé, aki saját szőlejének erjét levétől ittasult meg.

TILTAKOZÓ NYILATKOZAT

1. Mély megdöbbenéssel, **felháborodással fogadtuk** a 2010. évi költségvetési törvény tervezetét.
Elutasítjuk az újabb forráskivonást a közoktatásból.
2. **Tiltakozunk**, mert „a gyermekek mindenek feletti érdeke” súlyosan sérül, ha a kedvezményes étkezés, az alapfokú művészetoktatás támogatását ilyen nagymértékben csökkentik.
Elfogadhatatlannak tartjuk a költségek áthárítását a szülőkre, mert a megemelt lakáshitelekkel, a munkanélküliséggel, a családi pótlék adóalapba vonásával sújtott családoktól már több áldozatvállalást nem lehet kérni.
Az elvonásoknak az lesz a következménye, hogy növekedni fog az éhező gyermekek száma, mert kevesebben fogják igénybe venni az intézményi étkezést, pedig már eddig is sokaknak ez volt az egyedüli lehetősége, hogy rendszeresen táplálékhoz jussanak.
Az óvodai ellátást, a napközit igénybe vevők számának a csökkenése pedagógus-álláshelyek megszűnésével fog járni. Ez a folyamat a foglalkoztatási gondokon túl azt a veszélyt is magában rejt, hogy nőni fog a felügyelet nélkül, utcán csellengő gyermekek száma. Ez az elgondolás nem igazolja a folyamatosan hangoztatott szándékot az esélyegyenlőtlenség csökkentésére.
3. **Tiltakozunk**, mert a teljesítménymutatók és egyéb normatívák drasztikus csökkentése miatt tízmilliárdok kerülnek ki a közoktatás finanszírozásából, ez több pénz, mint amit 2008-ban az „Új tudás”-program befektetni szándékozott.
A teljesítményfinanszírozás rendszere évek óta folyamatos pénzkivonást eredményezett, melynek ma már az a következménye, hogy az oktatás minősége került veszélybe.
Nem lehet tovább a pedagógusok lelkiismeretére és gyerekszeretetére apellálni.
4. **Tiltakozunk**, mert az oktatás minőségét erősen befolyásoló pedagógus-továbbképzésre és szakvizsgára fordítható pénz csak halvány töredéke az eddig is kevesellt összegnek. Az uniós pályázatok nem pótolják ezt a kieső összeget, mert felhasználásuk meg van kötve, más jellegű képzésekre vehetők csak igénybe.
Követeljük, hogy – akár a költségvetési tartalék terhére is – támogassák a már megkezdett továbbképzéseket. Későinek tartjuk a megmaradt keret igénylésének, felosztásának, folyósításának, elszámolásának rendjét szabályozó rendelet 2010. március 15-i határidejét, mert a továbbtanuló kollégáknak a februári félévkezdés előtt kell befizetniük a tandíjat.
5. **Tiltakozunk** a kormány azon szándéka ellen, hogy a válság elhárításának a legnagyobb terhét a közszféra dolgozói és a nyugdíjasok viseljék.
Elfogadhatatlan, hogy immár második éve a közszférában nincs bértarifa-emelés, a közoktatásban változatlan a pótlékalap és a minőségi munkáért járó keresetkiegészítés összege. Elvonták a 13. havi bért és a veszteséget enyhítő kompenzációt is. A béren kívül adható juttatások elemeinek különböző mértékű megadóztatása olyan költségnövekedést jelent az önkormányzatoknak, hogy egyre több intézményfenntartó rendeletben szünteti meg a juttatások folyósítását, így tovább apad a reálkereset.
Elfogadhatatlan a pedagógusok szakkönyvvásárlási támogatásának 10 ezer forinttal való csökkentése. A pedagógus szakma megalázásának tartjuk a tervezetben szereplő 4 ezer forintos támogatást.
6. **A közoktatási intézményeket fenntartó önkormányzatokat sújtó és ezáltal a közoktatást is érintő brutális elvonások miatt újra hangoztatjuk: a Pedagógusok Szakszervezete a közoktatásba való beruházást, forrásbővítést fejlesztésnek, a társadalmi esélyegyenlőtlenségek leküzdése leghatékonyabb eszközének, az ország versenyképessége kulcsának, a jövőben busásan megtérülő kiadásnak tekinti.**
7. **Ezért a 2010. évi költségvetési törvény - a közszféra munkavállalói helyzetének és a közoktatás finanszírozásának - újragondolását követeljük a kormánytól.**

Budapest, 2009. szeptember 21.

a PEDAGÓGUSOK SZAKSZERVEZETE
ORSZÁGOS VEZETŐSÉGE

MUNKAJOGI KÉRDÉSEK

1. Vezetői megbízás – a visszavonás két útja

A vezetői megbízás visszavonására a Kjt. alternatívát biztosít az illetékes munkáltatói jogkörgyakorlónak: a „civil” út a visszavonás, a „hatósági” megoldás a fegyelmi eljárás keretében büntetesként kiszabható a magasabb, illetve vezető beosztás visszavonása [Kjt. 45. § (1) bekezdés d) pontja].

Hangsúlyozandó, ha a közalkalmazott a Kjt. 23. 0 (1) bekezdés szerint vezetői teendőit önálló munkakörben látja el, szükségszerűen nem kerülhet sor a megbízás visszavonására. Eszközként a fegyelmi büntetések, így az elbocsátás mellett a felmentés marad, ha a munkáltató elégedetlen a kinevezéssel vezetői munkakörbe került közalkalmazottal.

Az indokolási kötelezettség

Fegyelmi büntetesként a vezetői megbízás visszavonását mindig indokolni kell.

A megbízott vezetők tekintetében a Kjt. homogén módon szabályoz. A visszavonó munkáltatói nyilatkozatnak indokolást nem kell tartalmaznia, ugyanakkor a visszavonást a közalkalmazott kérelmére indokolni kell, ha a közalkalmazott ezt kéri. Az ezzel kapcsolatos törvényi határidők részben jogvesztők. A közalkalmazott az indokolást a visszavonás kézbesítésétől számított három munkanapon belül kérheti, ugyanakkor, ha a kérelmet menthető okból e határidőn belül nem tudja benyújtani, az akadály elhárulásától számított három munkanapon belül ezt pótolhatja. A munkáltató az indokolást a kérelem benyújtásától számított három napon belül köteles a közalkalmazottal írásban közölni [Kjt. 23. § (4) bekezdés].

A megbízás visszavonásának végrehajthatósága

A benyújtott keresetnek az intézkedés végrehajtására nincs halasztó hatálya, ha nem fegyelmi eljárás eredményeként kiszabott büntetéssel kerül a vezetői megbízás visszavonására. Azaz, a közalkalmazott vezetői pozícióját „megfosztva” áll felperesként szemben munkáltatójával.

A fegyelmi határozat jogerőssé és egyben végrehajthatóvá válik, ha a közalkalmazott a határozat kézbesítésétől számított 15 napon belül nem támadja meg a fegyelmi határozatot, illetve jogorvoslati jogáról ennél korábban lemond. Más, és a munkáltató számára kétségtelenül problematikusabb a helyzet, ha a vezetői megbízás visszavonását tartalmazó fegyelmi határozatot támadják meg a munkaügyi bíróság előtt. A közalkalmazott a határozat kézbesítésétől számított 15 napon belül bírósághoz fordulhat [Kjt. 51. § (3) bekezdés]. Az Mt. 202. § (2) bekezdése szerint e határidőt megtartottnak kell tekinteni, ha a bírósághoz intézett keresetlevelet legkésőbb a határidő utolsó napján postára adták. E határidő nem jogvesztő. Ha a fél a keresetlevél beadására megállapított határidőt elmulasztja, igazolással élhet. A keresetindítási határidő akkor is irányadó, ha az érintett a kereset alapjául szolgáló intézkedés átvételét megtagadta [55.Mf.20.369/2002.].

A határozat a bíróság döntéséig nem emelkedik jogerőre, és végrehajtani sem lehet, ha a közalkalmazott jogorvoslattal él. Így a vezetői megbízást visszavonó határozat kizárólag akkor válik végrehajthatóvá, ha a bíróság jogerős döntésével elutasítja a hatályon kívül helyezésére vagy megváltoztatására irányuló keresetet. Nem lehet ugyanakkor végrehajtani a határozatot, ha a bíróság azt állapítja meg, hogy a közalkalmazott nem követte el a terhére rótt fegyelmi vétséget, vagy nem bizonyítható, hogy azt a közalkalmazott követte el. Ha a bíróság enyhíti a fegyelmi tanács által kiszabott fegyelmi büntetést, ez utóbbi határozat válik végrehajthatóvá.

Nem lehet végrehajtani a fegyelmi határozatot akkor sem, ha a közalkalmazott a meghozatal után, de a jogerőre emelkedés előtt meghal, ekkor ugyanis a határozat hatálytalanná válik. A közalkalmazott halála esetén az ellene folyamatban levő fegyelmi eljárást meg kell szüntetni. Ekkor a kiszabott, még nem jogerős és végrehajthatóvá nem vált fegyelmi büntetés a közalkalmazott halálának tényénél fogva hatálytalanná válik (MK 63.).

A fentiek alapján – szemben az általános szabályok szerinti vezetői megbízás-visszavonással – akár több évig is, a per jogerős lezárásáig vezetői státusban marad az egyébként éppen a visszavonás jogszerűségét vitató közalkalmazott. Ezen túlmenően, amennyiben a közalkalmazott a kereset benyújtására nyitva álló határidő eltelte, de a kereset jogerős elbírálása előtt megszünteti közalkalmazotti jogviszonyát, a határozat végrehajtható lesz. [Megjegyezzük: a jogorvoslatlól függetlenül végre-

hajtható az elbocsátást kimondó fegyelmi határozat. Ezzel szemben a köztisztviselői hivatalvesztést kiszabó határozat ellen benyújtott keresetnek halasztó hatálya van – Kjt. 52. § (1) bekezdés; Ktv. 56. §.]

A határozat jogerőre emelkedése

A Kjt. nem határozza meg, hogy a fegyelmi határozat mikor emelkedik jogerőre. Jogerőssé válik a határozat, ha a közalkalmazott a kézbesítéstől számított 15 napon belül nem támadja meg a bíróság előtt, illetve keresetindítási jogáról korábban lemond. Ekkor a fegyelmi határozat a jogerőre emelkedéssel végrehajthatóvá válik. Ha a bíróság a fegyelmi határozatot megváltoztatja vagy hatályon kívül helyezi, a határozat nem emelkedik jogerőre, hanem helyébe a jogerős bírósági döntés lép.

Jogerő és végrehajthatóság

A fegyelmi határozat jogereje és végrehajthatósága különböző fogalmak. A fegyelmi határozatot az ellene benyújtott kereset jogerős elbírálásáig nem lehet végrehajtani, de a határozat végrehajthatóvá válik, ha a közalkalmazott a kereset benyújtására nyitva álló határidő eltelte vagy a kereset jogerős elbírálása előtt jogviszonyát megszünteti. Ettől azonban a határozat nem válik jogerőssé, hiszen a Kjt. nem a határozat jogerőre emelkedéséről, hanem az említett körülmények közötti végrehajthatóvá válásáról rendelkezik. Ez pedig csak előzetes végrehajthatóságot jelent (BH2000. 425.).

A fegyelmi határozat érdemi felülvizsgálatára nincs hatással az a körülmény, hogy a közalkalmazott jogviszonya a per idején fennáll-e vagy sem, így nem lehet e tényre hivatkozva az eljárást megszüntetni. Ha a fegyelmi határozat lemondás folytán végrehajthatóvá válik, ez nem vezet a határozat jogerejéhez, ezért a határozat elleni jogorvoslatot és a határozat jogszerűségét el kell bírálni (LB.Mfv.II.10.953/1998.).

2. A munkáltatói jogkör egyes kérdései

A munkáltató és a munkáltatói jogkör gyakorlójának elkülönülése

Különösen bizonyos vezetők esetében a munkáltatói jogkör gyakorlójának személye kívül eshet a munkáltatón, nem az adott közintézménnyel jogviszonyban álló személy, hanem a fenntartó képviselője (vezetője, testülete) jár el a közalkalmazottal szemben. A munkáltató és a munkáltatói jogkör gyakorló személyének szétválása nem változtat azon, hogy a közalkalmazott azzal az önálló költségvetési szervvel – mint munkáltatóval – áll jogviszonyban, amelynek keretében a munkáját végzi (LB.Mfv.I.10.093/1994/2.).

A munkáltató és a munkáltatói jogkör gyakorlójának elkülönülésekor a jogviszonyból eredő igényeket nem a munkáltatói jogkör gyakorlójával, hanem a jog- és perképeséggel rendelkező munkáltatóval szemben kell érvényesíteni. A jogvitát akkor is a munkáltató ellen kell indítani, ha arra külső szerv – általában a fenntartói jogokat gyakorló testület – munkáltatói jogkörben hozott döntése adott alapot (MD.II.660.). Így például, ha az önkormányzat képviselő-testülete az intézmény igazgatójának felmentéséről határoz, a felmentés jogellenességének megállapítására irányuló pert az intézmény és nem az önkormányzat ellen kell megindítani.

A helyi önkormányzatokról szóló 1990. évi LXV. törvény nem zárja ki a polgármesternek azt a jogát, hogy az önkormányzati intézményvezetők tekintetében meghatározott munkáltatói jogkörök gyakorlását a jegyző hatáskörébe utalja (BH.1997/464.). Magasabb vezető állású közalkalmazottaknál bizonyos munkáltatói jogok gyakorlása a testület hatáskörébe tartozhat. Ha a jogviszonnyal kapcsolatos döntés meghozatala – például a kinevezés, a felmentés, az összeférhetlenség megállapítása – a testület hatáskörébe tartozik, akkor a döntést is az arra felhatalmazott testületnek kell meghoznia. Ha a jogviszonnyal kapcsolatos döntés meghozatala a testület hatáskörébe tartozik, vagyis a munkáltatói jogkört a testület gyakorolja, magát a döntést az arra felhatalmazott testületnek kell meghoznia. Nem kifogásolható azonban, hogy a döntésnek a határozatban megjelölt indokát a testület által megszabott keretben, a határozat végrehajtásáért felelőssé tett személy, adott esetben a polgármester fogalmazza meg, és közli az érintettel (BH.1999.390.).

A Munkaügyi Értesítő 2009. szeptemberi száma alapján összeállította: *Dr. Selmečiné dr. Csordás Mária* vezető jogtanácsos, ILO-közvetítő és -döntőbíró

Pedagógusvégzettség, -szakképesítés, -oklevél – A bolognai rendszer alkalmazásának feltételei

A felsőoktatásról szóló 2005. évi CXXXIX. törvény új eleme a többciklusú képzési szerkezet bevezetése Magyarországon.

Magyarország az 1999-ben aláírt Bolognai Nyilatkozatban meghatározott célok elfogadásával kötelezettséget vállalt az Európai Unió versenyképességének biztosítása céljából az Európai Felsőoktatási Térség kialakításában, ennek részeként a Berlini Komüniké 2003. évi aláírásával a többciklusú képzési szerkezet 2006-tól történő bevezetésére.

A törvény meghatározza a felsőoktatási intézmények hatáskörébe tartozó képzési formákat, létesítéskor kereteit, a képzési időt és a képzésben megszerezhető kreditek számát.

Az átállás rendelkezései szerint 2006-tól általánossá válik a többciklusú képzési szerkezet, és a képzési és kimeneti követelmények elfogadását követően a felsőoktatási intézmények - képzési programjuk szerint - csak az új alapszakot indíthatják.

A törvény a felsőoktatásban szerzhető új és régi végzettségi szintek és szakképzések között egyúttal megteremtí a kapcsolatot azzal, hogy lehetővé teszi a korábban tanulmányokat kezdett hallgatóknak tanulmányaik befejezését a felsőoktatásról szóló 1993. évi LXXX. törvény szerint, valamint a főiskolai szintű végzettséggel rendelkezők mesterképzésre történő jelentkezését, a szakirányú továbbképzési programok új és régi képzésekre épülését, továbbá rendelkezik az új végzettségi szintek külön jogszabályokban meghatározott végzettségi szinteknek való megfeleltetéséről.

A zökkenőmentes átállás érdekében a felsőoktatásról szóló 2005. évi CXXXIX. törvény az alábbi átmeneti rendelkezéseket tartalmazza:

ÁTMENETI RENDELKEZÉSEK

A felsőoktatási intézmények átalakulása, új intézmények indítása

154. § (1) Az e törvény hatálybalépésekor működő felsőoktatási intézmény intézményi tanácsa 2006. március 1-jétől az e törvény szerinti szenátusként működik tovább. Ha a szenátus összetétele nem felel meg e törvény előírásainak, összetételét 2006. december 31-ig kell e törvénynek megfelelően átalakítani.

(2) Az e törvény hatálybalépésekor működő állami felsőoktatási intézményekben a gazdasági tanácsot 2006. március 1-jéig létre kell hozni. A gazdasági tanács létszámát a tényleges hallgatói létszám alapján kell meghatározni.

(3) Az e törvénynek megfelelő intézményi, szervezeti felépítést a felsőoktatási intézményeknél 2006. december 31-ig kell kialakítani. E körben felül kell vizsgálni a székhelyen kívüli képzéseket, az együttműködési és társulási megállapodásokat.

(4) Az e törvény hatálybalépésekor működő felsőoktatási intézmények 2006. június 30-ig felülvizsgálják szervezeti és működési szabályzatukat, és megküldik a fenntartónak. Az új szervezeti és működési szabályzatot 2006. szeptember 1-jétől kell alkalmazni valamennyi hallgató tekintetében, függetlenül attól, hogy a hallgatói jogviszony mikor keletkezett. Az új szervezeti és működési szabályzatban kell meghatározni azokat az átmeneti szabályokat, például a tanulmányi és vizsgarendet, amelyek a korábbi képzési rendszerben megkezdett tanulmányok befejezéséhez szükségesek. 2006. június 30-ig a hallgatói önkormányzatok elkészítik alapszabályukat és megküldik jóváhagyás céljából a szenátusnak.

155. § (1) Az 1993. évi felsőoktatásról szóló törvény 1. számú mellékletében felsorolt felsőoktatási intézmények alapító okiratát a 16. § (1) bekezdésében meghatározottak alapján ki kell egészíteni, és a fenntartónak 2006. június 30-ig meg kell küldenie a regisztrációs központ részére, azzal, hogy azon képzési területeket, képzési ágakat, tudományterületeket, művészeti területeket, képzési szinteket, amelyeken az intézmény képzést folytathat, valamint a felvehető maximális hallgatói létszámot a 2006. szeptember 1-je és 2007. december 31-e közötti időszakra kell az alapító okiratban feltüntetni.

(2) Az e törvényben meghatározott alapítói, fenntartói kör első alkalommal 2006. szeptember 1-jén kezdeményezheti a létesítési eljárást.

(3) A fenntartói jog átadására 2006. július 1-jétől kezdődően a 17. §-ban meghatározottak alapján kerülhet sor.

156. § (1)

(2) A felsőoktatási intézmények a 2006. szeptember 1-jétől induló tanévtől kezdődően vezetik be a pályakövetés rendszerét.

Átállás a képzési rendszerre

158. § (1) A felsőoktatási intézmények 2006. szeptember 1-jétől az e törvény szerint elkészített képzési program alapján indíthatják az alapképzés első képzési időszakát, beleértve az egységes, osztatlan képzés első képzési időszakát is. Ettől az időponttól kezdődően nem indítható a régi képzési szerkezet szerinti főiskolai szintű, illetve egyetemi szintű képzésben új évfolyam. A felsőoktatási intézmények olyan képzést indíthatnak, amelyet a képzési program részeként 2006. június 30-ig a szenátus elfogadott. E rendelkezés alól a miniszter a Magyar Felsőoktatási Akkreditációs Bizottság kezdeményezésére legfeljebb egy tanévre szóló felmentést adhat, feltéve, hogy jóváhagyott képzési és kimeneti követelmény hiányában a képzési programot nem lehetett elkészíteni.

(2) Azok a hallgatók, akik a felsőoktatásban a tanulmányaikat 2006. szeptember 1-je előtt kezdték meg, a felsőoktatási intézmények által elfogadott tantervi követelmények alapján a korábbi képesítési követelmények szerint fejezhetik be, és az 1993. évi felsőoktatásról szóló törvény rendelkezései alapján főiskolai szintű végzettséget tanúsító, illetve egyetemi szintű végzettséget tanúsító oklevelet szereznek. A hallgatók részére biztosított tanulmányi időt, a tanulmányok megszakítását és szüneteltetését a hallgatói jogviszonyuk létesítéseihez érvényes rendelkezéseknek megfelelően kell meghatározni. E rendelkezésektől a felsőoktatási intézmény 2015. szeptember 1-jétől eltérhet.

(3) Azok a hallgatók, akik tanulmányaikat 2006. szeptember 1-je előtt kezdték meg, de tanulmányaikat - az e törvény 154. §-ának (4) bekezdése alapján a tanulmányi és vizsgarendben meghatározott átmeneti rendelkezések figyelembevételével - az 1993. évi felsőoktatásról szóló törvény rendelkezései szerint nem fejezik be, a tanulmányok és vizsgák beszámítási rendje szerint e törvény rendelkezései alapján folytathatják tanulmányaikat.

(4) Ahol jogszabály főiskolai szintű végzettségről és szakképzettségről rendelkezik, azon alapszakot és szakképzettséget is érteni kell. Ahol jogszabály alapszakot és szakképzettségről rendelkezik, azon főiskolai szintű végzettséget és szakképzettséget is érteni kell.

(5) Ahol jogszabály egyetemi szintű végzettségről és szakképzettségről rendelkezik, azon mesterfokozatot és szakképzettséget is érteni kell. Ahol jogszabály mesterfokozatról és szakképzettségről rendelkezik, azon egyetemi szintű végzettséget és szakképzettséget is érteni kell.

(6) Az e törvény alapján indított mesterképzésbe bekapcsolódhatnak a főiskolai szintű végzettséggel és szakképzettséggel rendelkezők. Az e törvény alapján indított szakirányú továbbképzésbe bekapcsolódhatnak a főiskolai vagy egyetemi szintű végzettséggel és szakképzettséggel rendelkezők.

159. § (1) A felsőoktatási intézmények az 1993. évi felsőoktatásról szóló törvény alapján kiadott követelményekre építve kezdenek szakirányú továbbképzést, továbbá kiegészítő alapképzést mindaddig, ameddig az e törvény alapján megkezdett alapképzésre épülve szakirányú továbbképzés, illetve mesterképzés nem indítható.

(2) A felsőoktatási intézmények a doktori képzést az egyetemi képzés követelményeire építve indíthatják mindaddig, ameddig az e törvényben szabályozott mesterképzés alapján a doktori képzés nem indítható meg. Ettől az időponttól kezdődően a doktori képzést a mesterképzésre építve kell indítani, azonban biztosítani kell, hogy az egyetemi szintű végzettséggel rendelkezők a doktori képzésbe bekapcsolódhassanak.

(3) Ha a doktorandusz a doktori képzést az 1993. évi felsőoktatásról szóló törvény rendelkezései alapján kezdte meg, az előírt követelmények szerint fejezheti be. A doktori képzés és fokozatszerzés eljárási kérdéseire e törvény rendelkezéseit kell alkalmazni. A doktori képzésben résztvevőknek az e törvényben meghatározott fokozatokat kell odaítélni. Az 1993. évi felsőoktatásról szóló törvény alapján odaítélt doktori fokozatok egyenértékűek az e törvény alapján kiadott doktori fokozatokkal.

Az oklevél, a bizonyítvány

62. § (1) A felsőfokú tanulmányok befejezését igazoló oklevél kiadásának feltétele a sikeres záróvizsga, továbbá - ha e törvény másképp nem rendelkezik - az előírt nyelvvizsga letétele. Ha a képzési és kimeneti követelmény szigorúbb feltételt nem állapít meg, az oklevél kiadásához a hallgatónak be kell mutatnia azt az okiratot, amely igazolja, hogy

a) alapképzésben egy középfokú, „C” típusú általános nyelvi,

b) mesterképzésben a képzési és kimeneti követelményekben meghatározott

államilag elismert vagy azzal egyenértékű nyelvvizsgát tett (a továbbiakban: nyelvvizsga). A tantervben a felsőoktatási intézmény meghatározhatja, hogy milyen nyelvekből tett nyelvvizsgát fogad el, azzal a megkötéssel, hogy a középiskolai érettségi bizonyítvány által tanúsított, illetve az érettségi vizsgaként elfogadott nyelvvizsgát általános nyelvi nyelvvizsgaként köteles elfogadni.

(2) Az (1) bekezdésben foglaltakat - a záróvizsga kivételével - nem kell alkalmazni, ha a képzés nyelve nem a magyar nyelv.

(3) Az oklevelet az (1) bekezdés szerinti nyelvvizsgát igazoló okirat bemutatásától számított harminc napon belül kell kiállítani és kiadni annak, aki sikeres záróvizsgát tett. Ha a hallgató a záróvizsga időpontjában már bemutatta azt az okiratot, amely az (1) bekezdésben meghatározott követelmények teljesítését igazolja, az oklevelet a sikeres záróvizsga napjától számított harminc napon belül kell kiállítani és kiadni számára.

(4) Oklevél kiállítására csak az e törvény hatálya alá tartozó felsőoktatási intézmény jogosult. Az oklevél megnevezést csak a felsőoktatási intézmények által e törvény alapján kiállított, végzettségi szintet és szakképzettséget igazoló okiratra lehet használni. (...)

(6) (...) A törvénymódosítás a sikeres záróvizsgát, illetve a nyelvvizsgát igazoló okirat bemutatását követően az oklevél kiállításának és kiadásának az eljárási szabályait pontosítja. Korábban értelmezési nehézséget jelentett a felsőoktatási törvény 62. § (3) bekezdésében írt rendelkezés helyes alkalmazásakor, hogy a nyelvvizsga birtokában letett sikeres záróvizsga után milyen határidővel kell a felsőoktatási intézménynek az oklevelet kiállítani és a jogosult részére kiadni.

A továbbiakban a módosítás szoros kapcsolatot mutat a felsőoktatási törvény 35. § (11) bekezdés b) pontjára vonatkozó módosítással. Hivatkozott módosítási kezdeményezés szerint a Kormány jogosult meghatározni a felsőoktatási intézmények által használt nyomtatványok tartalmi és formai követelményeit. Jelen rendelkezés ebben a körben a felsőfokú végzettség és szakképzettség igazolása alapdokumentumának, a közokirat oklevélnek a formai követelményei meghatározására ad felhatalmazást. Az oklevél tartalmi követelményeit a felsőoktatási törvény határozza meg. (...)

(7) (...) A felsőoktatásban felsőfokú szakképzésben a tanulmányok befejezését igazoló dokumentum a bizonyítvány, alap-, mesterképzésben, szakirányú és doktori képzésben az oklevél.

A közoktatásról szóló 1993. évi LXXIX. törvény alapján a középfokú oktatás fejlesztésének fontos célja egy idegen nyelvből az idegennyelv-ismeret megszerzése. A hallgatói mobilitás, az Európai Közösségben a munkaerő szabad áramlásának elve szükségessé teszi mindenki számára az idegen nyelvek ismeretét és használatát.

A törvény az oklevél megszerzésének feltételeként alapképzésben „C” típusú középfokú, mesterképzésben külön követelményekben meghatározott nyelvvizsga meglétét várja el. Az oklevélkiadás szabályainak rögzítésén túl a törvény az oklevelekről központi nyilvántartás vezetését írja elő.

Amennyiben a munkavállalás során a felsőoktatásban megszerzett ismeretek az egyén számára a végzettségi szintet és szakképzettséget igazoló oklevél nélkül is hasznosíthatók, a felsőoktatásban szerzett tanulmányok elvégzését a végbizonyítvány (60. §) igazolja.

A nyelvvizsga követelményeinek teljesítése az oklevél kiadásának feltétele. Nyelvvizsga-bizonyítvány hiánya esetén - kérelemre - igazolás adható ki, amely a záróvizsga eredményes letételét igazolja. Végzettséget és szakképzettséget igazoló oklevél azonban csak a nyelvvizsga követelményeinek teljesítését követően adható ki. Ez utóbbról ugyancsak központi nyilvántartást kell vezetni. A törvény a végzettségi szintet és szakképzettséget igazoló oklevél kiadását a felsőoktatási intézmény kizárólagos jogaként fogalmazza meg.

63. § (1) Az oklevelet magyar és angol nyelven vagy magyar és latin nyelven, nemzeti és etnikai kisebbségi képzés esetében magyar nyelven és a nemzeti vagy etnikai kisebbség nyelvén, nem magyar nyelven folyó képzés esetén magyar nyelven és a képzés nyelvén kell kiadni. Az oklevél a hallgató kérésére és költségére más nyelven is kiadható.

(2) Az alapképzésben és mesterképzésben szerzett oklevél mellé ki kell adni az Európai Bizottság és az Európa Tanács által meghatározott oklevél mellékletet magyar és angol nyelven, valamint nemzeti vagy etnikai kisebbségi képzés esetében - a hallgató kérésére - az érintett kisebbség nyelvén. Az oklevél melléklet közokirat.

(3) Az alapképzésben és mesterképzésben, illetve az egységes, osztatlan képzésben, szakirányú továbbképzésben kiállított oklevél - a jogszabályban meghatározottak szerint - munkakör betöltésére, tevékenység folytatására jogosít.

(4) A Magyarországon kiadott oklevelek által tanúsított végzettségi szintek angol és latin nyelvű jelölése:

a) alapfokozat „Bachelor” vagy „baccalaureus” (rövidítve: BA, BSc),

b) mesterfokozat „Master” vagy „magister” (rövidítve MA, MSc).

(5) A mesterfokozattal rendelkezők az oklevelük által tanúsított szakképzettség előtt az „okleveles” megjelölést használják (okleveles mérnök, okleveles közgazdász, okleveles tanár stb.).

64. § (1) A felsőfokú szakképzésben tett sikeres szakmai vizsga alapján a felsőoktatási intézmény az Országos Képzési Jegyzékben meghatározott szakképesítést igazoló bizonyítványt - továbbá a hallgató kérésére bizonyítvány kiegészítő lapot - ad ki. A kiállított bizonyítvány - a jogszabályban meghatározottak szerint - munkakör betöltésére, tevékenység folytatására jogosít. A bizonyítvány elkészítésére, kiállítására, tartalmára, a kiadott bizonyítványok nyilvántartására a szakképzésre vonatkozó jogszabályokat kell alkalmazni. A szakmai vizsga vizsgabizottsága a Magyar Köztársaság címerét tartalmazó körbélyegzőt használ.

(2) A felsőfokú szakképzésben a bizonyítvány kiadásának feltételeként a szakmai és vizsgakövetelmény, illetve a szakképzési program előírhatja a nyelvvizsga letételét. A kiadott bizonyítványokról központi nyilvántartást kell vezetni.

A felsőoktatási alap- és mesterképzés, valamint a szakindítás eljárási rendjét a 289/2005. (XII. 22.) Korm. rendelet tartalmazza.

A Kormányrendelet hatálya:

1. § (1) E rendelet hatálya a Magyar Köztársaság területén működő és az Ftv. 1. számú mellékletében felsorolt felsőoktatási intézményekre terjed ki.

(2) E rendelet az egyházi jogi személy által fenntartott felsőoktatási intézmények hitélettel és a hitélettel együtt oktatott hittudománnyal összefüggő képzésére az Ftv.-ben meghatározott eltérésekkel terjed ki.

(3) E rendeletet kell alkalmazni a teljes idejű és részdíjós képzés-ként, valamint a távoktatásként szervezett alap- és mesterképzések tekintetében is.

Mellékletek

2. § (1) A ciklusokra bontott, osztott képzés alapképzési szakjainak jegyzékét - beleértve a gyakorlatigényes alapképzési szakokat -, továbbá képzési területeiket, a képzési ágait, valamint az egyes szakokon az alapfokozat megszerzéséhez összegyűjtendő kreditek számát az **1. számú melléklet** határozza meg.

(2) A ciklusokra bontott, osztott és az egységes, osztatlan képzésben, képzési területenként - a tanári szakképzettséget adó mesterképzési szak kivételével - a **2. számú melléklet** tartalmazza a mesterképzési szakok jegyzékét, valamint a mesterfokozathoz összegyűjtendő kreditek számát. A jegyzékben feltüntetett szakokon az indítással összefüggő eljárás lefolytatható. A mesterképzési szakszerkezet e rendeletben meghatározott eljárás szerint bármikor kiegészíthető.

(3) A tanári szakképzettséget adó mesterképzési szakon a ciklusokra bontott, osztott képzés alapképzési szakjaira épülően szerezhető első és második tanári szakképzettségeket, valamint szakképzésben, illetve művészeti szakképzésben a mesterfokozatra és nem tanári szakképzettségre épülő, illetve tanulmányaival párhuzamosan megszerzhető tanári szakképzettségeket a **3. számú melléklet tartalmazza.**

(4) A ciklusokra bontott, osztott képzések alapképzési szakjainak és a felsőoktatásról szóló 1993. évi LXXX. törvény (a továbbiakban: felsőoktatási törvény) felhatalmazása szerint szakindítási engedély alapján indított egyetemi és főiskolai szintű alapképzési szakoknak a megfeleltetését a **4. számú melléklet tartalmazza.**

(5) Az egyházi jogi személy által fenntartott felsőoktatási intézmények hitélettel és a hitélettel együtt oktatott hittudománnyal összefüggő alap- és mesterszakokat az egyházi jogi személy teszi közzé.

Értelmező rendelkezések:

3. § E rendelet alkalmazásában

a) tanári szakképzettséget adó mesterképzési szak (a továbbiakban: tanári szak): mesterfokozatot nyújtó szak, amely a közoktatásról szóló 1993. évi LXXIX. törvény alkalmazási feltételeinek megfelelően az is-

kolai nevelés-oktatás 5-12., illetve 13. évfolyamain, valamint az Országos Képzési Jegyzékben meghatározott szakképzési évfolyamokon a tantárgyak, tantárgyi modulok oktatására és speciális pedagógiai jellegű feladatainak ellátására - ha a képzési és kimeneti követelmények eltérően nem rendelkeznek - két tanári szakképzettséget nyújt;

b) tanári szakképzettség: kettős jellegű szakképzettség, amely magába foglalja a szakterületi és a tanári képesítés ismereteit is. A szakterületi képesítés a tanári szak képzési és kimeneti követelményei alapján szakterületi modulok szerint oszlik meg;

c) első tanári szakképzettség: a ciklusokra bontott, osztott képzés alapképzési szakjának szakterületi ismereteire épülő, tanári szakon szerzhető szakképzettség;

d) második tanári szakképzettség: a ciklusokra bontott, osztott képzésben a tanári szakon - a képzési és kimeneti követelményekben meghatározott feltételekkel - az első tanári szakképzettség megszerzésére irányuló képzéssel párhuzamosan megszerezhető tanári szakképzettség;

e) közismereti tanári szakképzettség: az iskolai nevelés-oktatás általános műveltséget megalapozó szakaszában az 5-12, illetve 13. évfolyamos pedagógus munkakör betöltésére jogosító szakképzettség;

f) szakmai tanári szakképzettség: az iskolai nevelés-oktatás szakképesítés megszerzésére felkészítő szakaszában, illetve az Országos Képzési Jegyzékben meghatározott szakképzési évfolyamokon pedagógus munkakör betöltésére jogosító szakképzettség;

g) művészeti területi tanári szakképzettség: a művészeti területen az alapképzés művészetoktatási intézményben, művészeti szakközépiskolában, szakiskolában a művészeti tárgynak megfelelő;

ga) a zeneművészeti képzési ág alapképzési szakjain, illetve szakirányain szerzhető szakképzettség szerinti tanári szakképzettség,

gb) művészeti mesterszakon a művészeti szakképzettség megszerzését követően vagy azzal párhuzamosan szerzhető művésztanár szakképzettség.

Az új rendszer megfelelő végzettség megítélésénél alkalmazási problémákat is felvet, amelyek megoldásukat egy példán keresztül mutatjuk be.

Nézzük meg, hogy milyen pedagógus munkaköri feladatot láthat el egy német idegen nyelvi műveltségi területnek megfelelő képesítést nyújtó tanítói és germanisztika alapszakos bölcsész oklevéllel rendelkező pedagógus?

1) A pedagógus-munkakörök betöltéséhez szükséges megfelelő felsőfokú iskolai végzettségeket és szakképzettségeket a közoktatásról szóló 1993. évi LXXIX. törvény (Kt.) 17. §-a határozza meg.

17. § (1) Ha e törvény másképp nem rendelkezik, nevelési-oktatási intézményben pedagógus-munkakörben az alkalmazható, aki az e törvényben meghatározott felsőfokú iskolai (egyetemi vagy főiskolai szintű) végzettséggel és szakképzettséggel rendelkezik. A megfelelő felsőfokú iskolai végzettségek és szakképzettségek a következők: (...)

b) az iskolai oktatás első-negyedik évfolyamán
- valamennyi tantárgyhoz a tanítói, konduktor-tanítói, konduktori (a továbbiakban a konduktori és a konduktor-tanítói végzettség együtt: konduktor),

- a testnevelés tantárgyhoz a tantárgynak megfelelő tanári,

- feltéve, hogy e területeken az iskolában a helyi tantervben foglaltak alapján emelt szintű oktatás folyik, a művészetek, az idegen nyelv, a nemzetiségi és etnikai kisebbségi nyelv és irodalom tantárgyakhoz a tantárgynak megfelelő tanári;

c) az iskolai oktatás ötödik-hatodik évfolyamán a nem szakrendszertől oktatásban a b) pontban meghatározottak szerinti, a szakrendszertől oktatásban a tantárgynak megfelelő szakos tanári vagy a műveltségi területnek megfelelő képesítést nyújtó tanítói;

d) az iskolai oktatás hetedik-nyolcadik, továbbá a középiskola kivételével a kilencedik-tizedik évfolyamán a tantárgynak megfelelő szakos tanári végzettség és szakképzettség.

• A fentiekből az következik, hogy példában írt pedagógus német idegen nyelvi műveltségi területnek megfelelő képesítést nyújtó tanítói oklevéllel az ötödik-hatodik osztályban taníthatja a német tantárgyat.

• A hetedik és a nyolcadik évfolyamon akkor taníthat, ha megszerzi a tanári szakképzettséget.

2) A némettanári szakképzettség megszerzése a következők szerint történhet:

Az alap- és mesterképzésről, valamint a szakindítás rendjéről szóló 289/2005. (XII. 22.) Korm. rendelet 12. §-a kimondja, hogy **tanári szakképzettség ciklusokra bontott, osztott képzésben mesterfokozatot nyújtó tanári mesterszakon szerezhető meg.**

E rendelet határozza meg a tanári mesterszak szerkezetét és sorolja fel a tanári mesterszakon szerzhető szakképzettségeket.

Az alap- és mesterképzési szakok képzési és kimeneti követelményeiről szóló 15/2006. (IV. 3.) OM rendelet (továbbiakban: Rendelet) 4. számú melléklete tartalmazza a tanári mesterképzési szakképzési és kimeneti követelményeit, valamint 4/A. melléklete a szakképzettségek megválasztásának előképzettségi feltételeit.

A Rendelet 4. mellékletének 11.2. pontja szerint a tanári szakon az első végzettség és tanári szakképzettség megszerzésekor két tanári szakképzettséget kell megszerezni.

Vagyis a pedagógusnak a **germanisztika alapszakos bölcsész korábbi szakképzettségére épülő két szakképzettséget kell a tanári mesterszakon szerezn.**

A Rendelet 4. számú melléklet 4.1 a) pontja szerint az osztott képzés alapképzési szakjaira épülő tanári szakon a **képzési idő 5 félév, az elvégzendő kreditek száma 150.**

Az alap- és mesterképzésről, valamint a szakindítás rendjéről szóló 289/2005. (XII. 22.) Korm. rendelet a némettanári szakképzettséget az első, közismereti tanári szakképzettségekhez sorolja. A Rendelet 4. számú melléklet 11.2.1. pontja kimondja, hogy a képzésbe az egyes első tanári szakképzettségek szerint meghatározott – az alábbiakban és **a 4/A. számú mellékletben megfelelő alapképzési szakként megnevezett – alapképzési szak(ok)ról vagy szakirányokról**, valamint az ezeknek megfelelő mesterképzési, illetve a korábbi – az 1993. évi LXXX. törvény szerinti – főiskolai vagy egyetemi szintű szakokról lehet belépni.

A Rendelet szerint idegennyelv-műveltség területen a némettanár szakképzettségre a germanisztika alapképzési szak német vagy német nemzetiségi szakirányáról lehet belépni.

Pedagógusunk tehát a némettanári első szakképzettség felvételéhez szükséges alapképzési oklevéllel rendelkezik.

A közismereti tanári szakképzettség második vagy újabb tanári szakképzettségként való megválasztásának feltétele az adott tanári szakképzettségnek megfelelő alapképzési szak ismereteiből legalább 50 kredit értékű – tantervben meghatározott – szakterületi ismeret elsajátítása.

Amennyiben a pedagógus rendelkezik 50 kredit kommunikáció és médiatudományi alapozó ismerettel, akkor második szakképzettségként választhatja a kommunikációtanár, az ember és társadalom műveltségterületi tanár, a mozgókép-kultúra és médiaismeret-tanár, nyelv- és beszédfejlesztő tanár szakképzettségeket.

Amennyiben nem végzett más diszciplína tanítását megalapozó 50 kredit előtanulmányokat a germanisztika alapképzés idején, akkor a tanári mesterszakra történő jelentkezéskor az alábbi, előtanulmányi feltétel nélküli, intézményi hatáskörben meghatározott feltétellel választható, kizárólag második tanári szakképzettségek mellett dönthet: drámapedagógia-tanár, múzeumpedagógia-tanár, játék- és szabadidő-szervező tanár, multikulturális nevelés tanára, inkluzív nevelés tanára, család- és gyermekvédő tanár, tanulási- és pályatanácsadási-tanár, tehetségfejlesztő tanár, kollégiumi nevelő-tanár, pedagógiai értékelés és mérés tanára, tantervfejlesztő tanár, andragógus tanár, könyvtáros-tanár.

A munkáltatói jogkör gyakorlójának tehát a - teljesség igénye nélkül ismertetett - jogszabályi rendelkezések ismeretében, illetve inkább beható tanulmányozásával kell a jövőben eldöntenie, hogy a kinevezésre váró munkavállaló egyáltalán pedagógus végzettséggel, azon belül az előírt szakos végzettséggel rendelkezik-e.

A fizetési osztály megállapításához meg kell határoznia a végzettség szintjét is.

Dr. Selmečiné dr. Csordás Mária
vezető jogtanácsos, ILO-közvetítő és -döntőbíró